

Jilid III
Bil. 59

Hari Khamis
5hb Disember, 1985

PENYATA RASMI PARLIMEN
PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT
HOUSE OF REPRESENTATIVES

PARLIMEN KEENAM
Sixth Parliament

PENGGAL KETIGA
Third Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 8967]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan, 1986:

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B. 63 [Ruangan 9001]

USUL:

Anggaran Pembangunan, 1986:

Jawatankuasa—

Maksud P. 63 [Ruangan 9001]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KELIMA

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KETIGA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL, P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan, DATO' SERI DR MAHATHIR BIN MOHAMAD, S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M. (Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO MUSA HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S. (Panti).

Yang Berhormat Menteri Kerjaraya, DATO' S. SAMY VELLU, S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungei Siput).

„ Menteri Luar Negeri, Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDDEEN AL-HAJ BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Ulu Kelantan).

„ Menteri Pengangkutan, TAN SRI CHONG HON NYAN, P.S.M., D.G.S.M., J.M.N. (Batu Berendam).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG, D.P.C.M. (Taiping).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perusahaan Awam, DATIN PADUKA RAFIDAH AZIZ, D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATUK DR SULAIMAN BIN HAJI DAUD, P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).

„ Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Pelajaran, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).

„ Menteri Penerangan, DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jelebu).

„ Menteri Buruh, DATO' MAK HON KAM, D.P.M.P., J.M.N. (Tanjong Malim).

- Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATUK SERI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, D.G.S.M. (Alor Gajah).
- „ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).
- „ Menteri Kesihatan, DATO CHIN HON NGIAN, D.S.I.J., S.M.J. (Renggam).
- „ Menteri Wilayah Persekutuan, DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).
- „ Menteri Pertanian, TUAN ANWAR BIN HAJI IBRAHIM (Permatang Pauh).
- „ Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK DR JAMES P. ONGKILI, S.P.D.K., D.I.M.P. (Tuaran).
- „ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO' ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO MOHAMED KHALIL BIN YAAKOB, D.S.A.P., J.S.M. (Maran).
- „ Menteri Kewangan, TUAN DAIM ZAINUDDIN (Kuala Muda).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, DATO' CHAN SIANG SUN, D.I.M.P., J.S.M., A.M.N., P.J.K., J.P. (Bentong).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATUK WILLIAM LYE CHEE HIEN, P.G.D.K. (Gaya).
- „ Timbalan Menteri Pelajaran, TUAN BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).
- „ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA; D.S.A.P., J.M.N. (Paloh).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN LUHAT WAN (Baram).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).
- „ Timbalan Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATIN PADUKA CHOW POH KHENG *alias* ROSEMARY CHONG, D.P.M.S. (Ulu Langat).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, PUAN SHARIFFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Semerah).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, TUAN MUHYIDDIN BIN HAJI MOHD. YASSIN, S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh).

- Yang Berhormat Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO S. SUBRAMANIAM, D.S.N.S., S.M.J. (Segamat).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO DR TAN TIONG HONG, D.S.A.P. (Raub).
- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, PUAN HAJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, J.S.M., S.M.S., A.M.N., P.J.K. (Selayang).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO SABBARUDDIN CHIK, D.S.A.P., S.M.S. (Temerloh).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, PUAN NAPSIAH BINTI OMAR (Kuala Pilah).
- „ Timbalan Menteri Luar Negeri, TUAN ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, A.M.K. (Kulim-Bandar Baru).
- „ Timbalan Menteri Dalam Negeri, TUAN RADZI BIN SHEIKH AHMAD, D.P.M.P. (Kangar).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' OO GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).
- „ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, TUAN AHMAD SHAH BIN DATUK HUSSEIN TAMBAKAU, B.S.K. (Keningau).
- „ Timbalan Menteri Kerjaraya, DATO ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, TUAN MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, A.M.P., A.M.K. (Hilir Perak).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN HAJI ABDUL RAHIM BIN ABU BAKAR, S.M.P., A.M.N. (Kuantan).
- „ Timbalan Menteri Pelajaran, DATO' DR LING LIONG SIK, D.P.M.P. (Mata Kuching).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' LEE KIM SAI, D.P.M.S., P.P.N. (Ulu Selangor).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA (Batu Pahat).
- „ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN ABDILLAH BIN HAJI ABDUL HAMID (Silam).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, DR ABDUL HAMID BIN PAWANTEH (Arau).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, P.B.S. (Sarikei).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN JAWAN ANAK EMPALING, K.M.N. (Rajang).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam, TUAN HUSSEIN BIN MAHMUD (Tanah Merah).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN AU HOW CHEONG, K.M.N., A.M.P. (Telok Anson).

- Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, A.M.P. (Gerik).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, TUAN AWANG BIN JABAR, A.M.N., P.J.K. (Dungun).
- „ Setiausaha Parlimen Jabatan Perdana Menteri, TUAN MUSTAFFA BIN MOHAMMAD, S.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN YEOH POH SAN (Petaling).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, TUAN HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD (Tumpat).
- „ TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).
- „ TUAN ABDUL GHANI BIN MISBAH, P.P.N., B.S.K., A.S.D.K. (Kinabatangan).
- „ DATO ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala Terengganu).
- „ TUAN ABDUL RAHMAN BIN SULIMAN (Parit Buntar).
- „ DATUK PATINGGI HAJI ABDUL TAIB BIN MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ DATUK HAJI ABU BAKAR BIN UMAR, D.S.K.D., S.D.K. (Kota Setar).
- „ TUAN HAJI AFFANDY BIN TUN HAJI MOHD. FUAD STEPHENS (Marudu).
- „ TUAN AHMED HAMBAL BIN YEOP MAJLIS, P.P.T. (Parit).
- „ TAN SRI DATIN PADUKA HAJJAH AISHAH BINTI HAJI ABDUL GHANI, P.M.N., D.P.M.S., J.M.N. (Kuala Langat).
- „ DATUK ALFRED JABU ANAK NUMPANG, P.N.B.S., K.M.N. (Betong).
- „ TUAN ALIAS BIN MD. ALI, P.J.K. (Ulu Terengganu).
- „ TUAN ANDREW JANGGI MUYANG (Lubok Antu).
- „ TUAN HAJI AZHARUL ABIDIN BIN HAJI ABDUL RAHIM, A.M.P. (Batang Padang).
- „ TUAN BAHARI BIN HARON (Labis).
- „ TUAN BAHAROM BIN HAJI BAKAR (Padang Terap).
- „ TUAN BAN HON KEONG (Batu Gajah).
- „ DR GEORGE CHAN HONG NAM (Lambir).
- „ TUAN CHAN KOK KIT (Sungai Besi).
- „ DR CHEN MAN HIN (Seremban).

- Yang Berhormat DATO MICHAEL CHEN WING SUM, D.P.M.S. (Beruas).
- „ TUAN PETER CHIN GAN OON, P.M.P. (Ipoh).
- „ DATUK CLARENCE E. MANSUL, P.G.D.K. (Penampang).
- „ DATUK EDMUND LANGGU ANAK SAGA, P.N.B.S., P.B.S. (Saratok).
- „ DATUK EDWIN ANAK TANGKUN, P.N.B.S., P.B.S., A.B.S. (Batang Lupar).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN NEWMAN GABAN (Bandau).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN V. GOVINDARAJ, A.M.N., P.J.K. (Pelabuhan Kelang).
- „ DATUK HARRIS BIN MOHD. SALLEH, S.P.D.K., S.P.M.J. (Ulu Padas).
- „ TUAN HASSAN BIN HAJI MOHAMED, K.M.N., A.M.N. (Rantau Panjang).
- „ TUAN HASSAN ALBAN BIN HAJI SANDUKONG, J.P. (Labuk Sugut).
- „ DATO DR HEE TIEN LAI, D.S.I.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I., J.P. (Ayer Hitam).
- „ TUAN IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ TUAN ISMAIL BIN ARSHAD, A.M.K. (Jelai).
- „ TUAN ISMAIL *alias* MANSOR BIN SAID, A.M.N. (Kemaman).
- „ DATO JAMALUDDIN BIN HAJI SUHAIMI, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN JUSTINE ANAK JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ TUAN KADOH BIN AGUNDONG (Ulu Padas).
- „ DATO' SRI HAJI KAMARUDDIN BIN HAJI MOHD. ISA, S.P.M.P., K.M.N., J.P. (Larut).
- „ TUAN KAN YAU FA, A.S.D.K. (Tawau).
- „ TUAN KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KHADRI BIN SABRAN (Tenggaroh).
- „ TUAN MARK KODING (Kinabalu).
- „ DR KOH TSU KOON (Tanjong).
- „ DATO LEE BOON PENG, D.S.N.S., A.M.N., P.J.K., J.P. (Mantin).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Kuala Lumpur Bandar).
- „ DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).
- „ DATUK LEONARD LINGGI ANAK JUGAH, P.N.B.S., P.B.S. (Kapit).
- „ DATO LEW SIP HON, D.P.M.S., J.M.N. (Shah Alam).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Kota Melaka).

Yang Berhormat TUAN LIM LIANG SENG, P.P.T. (Kinta).

- „ TUAN LING SIE MING (Sibu).
- „ TUAN MAMAT GHAZALEE BIN ABDUL RAHMAN, S.M.T., P.J.K. (Ulu Nerus).
- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, A.M.N. (Pekan).
- „ DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai).
- „ TUAN MOHAMED RAZLAN BIN HAJI ABDUL HAMID, P.P.N., P.P.T. (Matang).
- „ DATO HAJI MOHAMED SUHAIMI BIN DATO HAJI KAMARUDDIN, D.P.M.S., A.M.N. (Sepang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD IDRIS BIN MOHAMMAD BASRI (Setapak).
- „ DATO MOHAMMAD YAHYA BIN LAMPONG, A.S.D.K. (Kota Belud).
- „ TUAN MOHAMMED YUSSOF BIN HAJI YAKOB (Hilir Padas).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN MOKHTARAM BIN RABIDIN, A.M.N., P.P.N., P.I.S. (Pontian).
- „ TAN SRI HAJI MUHAMMAD GHAZALI BIN SHAFIE, P.M.N., S.S.A.P., S.I.M.P., S.P.D.K. (Lipis).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ DATO DR NEO YEE PAN, S.P.M.J., B.S.I. (Muar).
- „ TUAN NG CHENG KUAI (Lumut).
- „ DATO' HAJI NGAH BIN HAJI ABDUL RAHMAN, S.P.M.J., S.S.I.J., P.I.S., B.S.I., A.M.N., J.P. (Ledang).
- „ TUAN HAJI NIK ABDUL AZIZ BIN NIK MAT, K.M.N., J.P. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR NIK HUSSAIN BIN ABDUL RAHMAN, D.P.M.K., K.M.N. (Kuala Krai).
- „ TUAN OMAR BIN ABDULLAH (TAMPIN).
- „ TUAN OTHMAN BIN ABDUL (Ulu Muda).
- „ DATUK PENGIRAN OTHMAN BIN HAJI PENGIRAN RAUF, P.G.D.K., A.D.K. (Kimanis).
- „ TUAN PATRICK ANEK UREN (Mas Gading).
- „ TUAN QUAH WEE LIAM, P.I.S., B.S.I. (Kluang).
- „ TUAN RICHARD DAMPENG ANAK LAKI (Serian).

- Yang Berhormat DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N.,
P.J.K., (Padang Rengas).
- „ TUAN SEOW HUN KHIM (Bukit Mertajam).
- „ TUAN HAJI SEROJI BIN HAJI HARON, A.M.N., P.P.N., B.K.M.
(Baling).
- „ TUAN SHAMSURI BIN MD. SALEH, A.M.N., P.K.T., J.P.
(Balik Pulau).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TUAN TAN KOON SWAN, A.M.P., J.P. (Damansara).
- „ TUAN TAN KOK HOOI (Padang Serai).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN TING LING KIEW (Bintulu).
- „ WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMAD (Jerantut).
- „ WAN IBRAHIM BIN WAN ABDULLAH (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI WAN MOHD. NAJIB BIN WAN MOHAMAD (Pasir
Puteh).
- „ WAN ZAINAB BINTI M.A. BAKAR, A.M.N., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN YAHYA BIN HAJI ZAKARIA, P.P.T. (Bagan Datok).
- „ TUAN YEW FOO WENG (Menglembu).
- „ DATIN PADUKA HAJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S.,
K.M.N. (Tanjong Karang).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Datuk Azizul Rahman bin Abdul Aziz.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Yahya Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pemberita-pemberita:

Haji Abdul Rahman bin Haji Abu Samah.

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Juliah binti Awam.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Khamis, 5hb Disember, 1985

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-*
pengerusikan Mesyuarat)

JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN

UNIVERSITI DI SARAWAK

1. Tuan Richard Dampeng anak Laki minta Menteri Pelajaran menyatakan sama ada Kerajaan bercadang untuk menubuhkan sebuah universiti di Sarawak memandangkan keadaan mundur dari segi pendidikan dan jika ada, berapakah peruntukannya dan di mana letaknya tapak universiti tersebut.

Timbalan Menteri Pelajaran (Tuan Bujang bin Haji Ulis): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sekarang ini Kerajaan belum lagi bercadang untuk menubuhkan sebuah institusi pengajian tinggi di Sarawak. Oleh kerana itu tidaklah dapat saya memberitahu Ahli Yang Berhormat berapakah peruntukannya dan di manakah letaknya tapak universiti itu.

Tuan Justine anak Jinggut: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya hendak bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri apakah kriteria Kerajaan untuk menubuhkan satu universiti di sesuatu tempat.

Tuan Bujang bin Haji Ulis: Tuan Yang di-Pertua, kriteria-kriterianya

tidak dapat saya jelaskan kepada Yang Berhormat kerana itu berasaskan kepada keperluan semasa dan bertukar dari masa ke semasa.

Timbalan Yang di-Pertua: Tuan Ling Sie Ming.

(*Soalan No. 2 Yang Berhormat Tuan Ling Sie Ming tidak hadir.*)

PERSIDANGAN PATA—
RANCANGAN KEBUDAYAAN

3. Tuan Mohammad Idris bin Mohammad Basri minta Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan menyatakan rancangan-rancangan kebudayaan yang Kementerian sedang aturkan untuk mesyuarat Persidangan PATA tahun hadapan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan (Tuan Awang bin Jabar): Tuan Yang di-Pertua, Persidangan PATA pada bulan April tahun hadapan diselaraskan oleh Perbadanan Kemajuan Pelancongan Malaysia (TDC) dengan Jawatankuasa Induknya dipengerusikan oleh Yang Berhormat Mulia Menteri Perdagangan dan Perindustrian Malaysia. Beberapa jawatankuasa telah ditubuhkan bagi melaksanakan persidangan tersebut termasuklah salah satunya Jawatankuasa Kebudayaan dan Keraian yang diselaraskan oleh Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan.

Menyentuh tentang rancangan Kebudayaan, Jawatankuasa ini sedang merancang persembahan waktu

pembukaan persidangan dan persembahan Malam Malaysia di majlis penutup. Satu pesta kesenian rakyat juga akan diadakan di Kuala Lumpur dengan kerjasama Dewan Bandaraya.

Di samping seni pementasan, Kementerian ini juga dengan kerjasama Perbadanan Kemajuan Kraftangan, Muzium Negara dan Balai Seni Lukis Negara, merancang beberapa program seni tampak seperti mengadakan pameran kraftangan dan seni lukis. Kementerian ingin mendapatkan kerjasama swasta supaya turut terlibat dalam menaja program persembahannya yang akan diadakan.

Pada masa yang sama, Jawatankuasa-jawatankuasa yang ditubuhkan itu, seberapa boleh, haruslah memperlihatkan imej-imej Malaysia bukan sahaja di Kuala Lumpur tetapi juga di negeri-negeri semasa delegasi mengadakan lawatan. Sambutan-sambutan di negeri juga akan dibuat dalam konteks kebudayaan termasuk majlis-majlis keraian dengan hidangan makanan dan minuman tradisi Malaysia.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Tuan Yang di-Pertua, dalam jawapan Setiausaha Parlimen sebentar tadi menerangkan bahawa persediaan Kementerian ini akan memberikan persembahan pembukaan dan penutup kepada persidangan tersebut. Dapatkah Setiausaha Parlimen menerangkan bentuk persembahan itu, adakah bersendikan nilai-nilai kebudayaan tradisional Melayu untuk menggambarkan Kebudayaan Nasional negara kita?

Tuan Awang bin Jabar: Tuan Yang di-Pertua, bentuk persembahan yang akan diadakan itu akan melambangkan ataupun memberi nilai-nilai Kebudayaan Nasional.

Tuan Ismail bin Said: Tuan Yang di-Pertua, saya pohon bertanya kepada Yang Berhormat Setiausaha Parlimen iaitu mengenai jumlah peruntukan yang dicadangkan untuk dibelanjakan oleh Jawatankuasa Kebudayaan dan Keraian, sebagaimana yang disebutkan oleh Yang Berhormat sebentar tadi, untuk membiayai rancangan-rancangan yang telah dipersetujui untuk diadakan semasa Persidangan PATA kelak.

Yang keduanya, bagaimanakah penyertaan daripada pertubuhan-pertubuhan sukarela seperti Majlis Kebudayaan dan sebagainya?

Tuan Awang bin Jabar: Tuan Yang di-Pertua, peruntukan untuk kebudayaan, saya tidak dapat beri tetapi secara keseluruhannya peruntukan yang sudah dibuat, mengikut kenyataan yang dibuat oleh Yang Berhormat Mulia Tengku, Pengerusi Peringkat Kebangsaan sendiri dua hari dahulu di Dewan ini ialah \$7.5 juta.

Mengenai penglibatan badan-badan kebudayaan, memanglah kita menggalakkan dan mengajak manamana badan kebudayaan sama ada di peringkat Negeri dan Daerah di dalam membuat pertunjukan-pertunjukan semasa Persidangan PATA ini diadakan di negara kita tahun hadapan.

Tuan Chan Kok Kit: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Bolehkah Setiausaha Parlimen beritahu adakah rancangan-rancangan kebudayaan bagi Persidangan PATA tahun hadapan termasuk juga kebudayaan Cina dan Tamil. Jika tidak, mengapa?

Tuan Awang bin Jabar: Tuan Yang di-Pertua, saya telah katakan bahawa persembahan dan pertunjukan yang diadakan akan berasaskan kepada pertunjukan yang melambangkan nilai-nilai Kebudayaan Nasional.

Timbalan Yang di-Pertua: Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad.

(Soalan No. 4 Yang Berhormat Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad tidak hadir).

KOMPUTER DI PEJABAT KERAJAAN—PERBELANJAAN

5. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron minta Perdana Menteri menyatakan berapakah jumlah wang yang telah dibelanjakan bagi membeli alat-alat komputer di pejabat-pejabat Kerajaan dan agensi-agensi Kerajaan dan bagaimana prestasi penggunaannya.

Setiausaha Parlimen Jabatan Perdana Menteri (Tuan Mustaffa bin Mohammad): Tuan Yang di-Pertua, berasaskan kepada kajian banci komputer yang dibuat oleh MAMPU dalam tahun 1982, jumlah perbelanjaan untuk memperolehi peralatan komputer di berbagai agensi Kerajaan sebelum dan termasuk tahun itu ialah sebanyak \$188,170,000. Semenjak tahun 1983 sehingga bulan Oktober, 1985, sebanyak \$23,311,000 dianggarkan telah dibelanjakan bagi pembelian alat-alat komputer. Perisian dan kos penyelenggaraan menjadikan jumlah perbelanjaan keseluruhannya sebanyak lebih kurang \$212,481,000.

Bagi menjawab bahagian kedua soalan tersebut, pada keseluruhannya prestasi penggunaan komputer di pelbagai agensi Kerajaan adalah memuaskan. Ini adalah dinilai dari segi pencapaian matlamat organisasi tersebut.

Tuan Abdul Rahman bin Suliman: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Oleh kerana perbelanjaan yang begitu besar digunakan untuk penggunaan komputer di dalam Jabatan Kerajaan dan agensi

Kerajaan, bolehkah Yang Berhormat memberitahu bagaimanakah kita menentukan dari segi kekesan komputer yang digunakan dalam jangka masa yang akan datang kerana terdapat juga komputer yang digunakan selalu rosak sehingga kadang-kadang seminggu, dua minggu dan ini sebenarnya menjejaskan prestasi, tidak seperti yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Setiausaha Parlimen tadi. Bolehkah Yang Berhormat Setiausaha Parlimen memberitahu bagaimanakah kita menentukan kekesan 5 tahun atau 10 tahun dalam penggunaan komputer.

Tuan Mustaffa bin Mohammad: Untuk menentukan kekesan, satu kajian seperti yang telah dibuat pada tahun 1984, tahun lalu, oleh MAMPU menunjukkan daripada maklumat-maklumat yang diterima daripada “respondent” menyatakan bahawa sekurang-kurangnya 63.3% menunjukkan bahawa mereka telah dapat menyiapkan antara 80-100% daripada kerja-kerjanya dan 30.30% dapat menyiapkan antara 50-79% kerja. Hanya 3.4% sahaja yang dapat menyiapkan kerja di bawah 50%. Dari kajian itu jelas menunjukkan bahawa penggunaan komputer telah dapat meningkatkan prestasi kerja agensi-agensi yang berkenaan.

Masalah kerosakan, itu memanglah terdapat di mana-mana, jangankan jentera, alangan manusia pun terdapat juga kerosakan.

MATAWANG MALAYSIA— KEKUKUHAN

6. Tuan Abdul Rahman bin Suliman minta Menteri Kewangan menyatakan:

(a) sejauh manakah kekukuhan matawang Malaysia jika dibandingkan dengan matawang

negara-negara jiran khasnya negara-negara ASEAN bagi tahun 1984 dan 1985 dan bagaimanakah jangkaan keteguhan bagi tahun 1986 dan seterusnya. Apakah langkah-langkah positif Kerajaan bagi memastikan keteguhan itu; dan

- (b) benarkah suasana pasaran saham Malaysia banyak mempengaruhi keadaan keteguhan kewangan negara. Bagaimanakah Kerajaan boleh menggalakkan pasaran saham yang sedang menghadapi suasana agak lembab beberapa bulan yang akhir ini.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato Sabbaruddin Chik): Tuan Yang di-Pertua, dalam tahun 1984 dan 11 bulan pertama tahun ini, prestasi ringgit terhadap matawang negara-negara ASEAN adalah berbeza-beza. Ringgit telah naik nilai terhadap baht Thailand sebanyak 8.5%, terhadap rupiah Indonesia sebanyak 1.9% dan terhadap peso Filipina sebanyak 5.3%. Tetapi telah turun sedikit nilainya berbanding dengan dollar Singapura sebanyak 2.5% dan dollar Brunei 2.5% juga. Walau bagaimanapun saya ingin menegaskan di sini bahawa dalam menilai kekuatan ringgit terhadap matawang asing adalah lebih tepat kita menilai terhadap satu-satu kumpulan matawang asing dan bukan terhadap mana-mana matawang tertentu.

Atas sebab-sebab inilah Kerajaan telah menyebut nilai ringgit dalam bentuk satu-satu kumpulan matawang asing semenjak 27hb September, 1975.

Nilai ringgit adalah stabil berbanding dengan sekumpulan wang asing sejak tahun 1980. Dalam tahun lepas dan 11 bulan pertama tahun ini, ringgit telah turun sedikit nilainya sebanyak 7.8% terhadap satu

kumpulan matawang asing selepas mencatatkan naik nilai sebanyak 2.8% dalam tahun 1983; 1.6% dalam tahun 1982; dan 3.2 dalam tahun 1981.

Tuan Yang di-Pertua, nilai ringgit dijangka terus stabil dalam tahun hadapan.

Mengenai soalan (b), kedudukan pasaran saham Malaysia tidak perlu dijawab pada peringkat ini oleh sebab Yang Berhormat Menteri Kewangan telah pun memberi keterangan yang lanjut hari semalam dan saya tidak berhajat untuk menambah apa-apa lagi di sini.

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahiman: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Berkenaan meningkatnya nilai matawang ringgit berbanding dengan beberapa nilai matawang negara-negara lain seperti Thailand, Indonesia dan Filipina, terutamanya Thailand, tidakkah ini bermakna bahawa bagi negara asing, katakanlah mereka yang hendak mengimport barang-barang komoditi seperti getah, kelapa sawit dan sebagainya, mereka akan lebih gemar ataupun mereka akan mendapati lebih murah untuk mengimport getah sebagai contoh daripada Thailand berbanding dengan getah daripada Malaysia. Saya hendak tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri, setakat manakah kenaikan nilai matawang negara kita berbanding dengan negara ini telah memberi kesan kepada perdagangan kita berbanding dengan perdagangan negara-negara lain itu dengan Amerika, Eropah dan sebagainya?

Dato Sabbaruddin Chik: Tuan Yang di-Pertua, kalau sekiranya barang-barang yang dimaksudkan ini disebut dalam matawang yang berkenaan sudah tentulah apabila menurun matawang berkenaan, maka harganya dibandingkan dengan negara yang membeli agak jatuh sedikit. Tetapi

ada juga barang-barang yang dieksport seperti getah dan sebagainya tidak hanya disebut di dalam matawang setempat. Kadang-kala disebut dalam dollar Amerika. Kalau sekiranya itulah keadaannya, maka kesannya kurang begitu banyak. Walau bagaimanapun saya tidak dapat memberi dari segi angka sebenar. Cuma yang kita boleh beri di sini bahawa peningkatan atau perbezaan yang terdapat akibat dari kenaikan matawang negara berbanding dengan matawang Thailand ini mungkin tidak banyak menyebabkan dari segi pengimportan, katakanlah getah. Tetapi yang mengurangkan permohonan ataupun permintaan getah ini sebenarnya bukan sebab turun naik matawang yang sedikit ini tetapi sebenarnya timbul dari sebab penggunaan yang berkurangan di negara-negara maju oleh sebab keadaan resesi yang ada sekarang ini.

Tuan Ismail bin Said: Dalam jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi, beliau menyatakan bahawa nilai matawang ringgit kita dijangka akan terus stabil pada tahun 1986, tahun hadapan, jika dibandingkan dengan sekumpulan matawang asing. Saya ingin tahu ataupun penjelasan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri apakah asas yang menyebabkan Yang Berhormat Timbalan Menteri boleh berkata demikian?

Dato Sabbaruddin Chik: Tuan Yang di-Pertua, ini kita berdasarkan kepada unjuran mengikut pengetahuan-pengetahuan yang telah lalu. Sebagai misalannya, wang kita telah agak stabil sejak tahun 1981 malah naik sedikit tetapi hanya turun sedikit tahun lepas sebanyak 7.8%. Dalam pada itu walaupun imbalan pembayaran kita agak masih tidak begitu baik, tetapi dari segi imbalan perdagangan, yakni "balance of trade" kita, dengan izin, masih baik

dibandingkan dengan keadaan-keadaan seperti dialami oleh negara-negara lain.

Maka berdasarkan kepada keadaan inilah kita percaya bahawa matawang kita masih lagi stabil. Walaupun saya menyebut stabil, itu tidak bererti yang ia tidak boleh turun atau naik sedikit. Tetapi kalau pun berlaku kenaikan ataupun penurunan, ini hanya berlaku secara sedikit-sedikit sahaja dan sedikit-sedikit ini masih lagi kita boleh anggap sebagai satu keadaan yang stabil.

PAPANTANDA ARAH JALAN— PUNCA KEMALANGAN

7. Tuan Ahmed Hambal bin Yeop Majlis minta Menteri Kerjaraya menyatakan sama ada beliau sedar bahawa tanda arah jalan yang mengelirukan telah menyebabkan kemalangan jalan raya; jika ia, sama ada tindakan akan diambil untuk menempatkan semula tanda arah jalan yang demikian di tempat yang lebih selamat, iaitu di jarak yang jauh serta boleh dibaca oleh pemandu-pemandu sebelum sampai ke persimpangan yang berkenaan.

Menteri Kerjaraya (Dato' S. Samy Vellu): Tuan Yang di-Pertua, saya memang sedar bahawa terdapat tanda-tanda jalan di kawasan-kawasan yang tertentu yang boleh mendatangkan halangan dan mengelirukan. Ini adalah disebabkan tanda-tanda jalan itu sukar untuk dipasang di tempat-tempat yang sesuai oleh kerana keadaan jalan yang sempit dan bengkok-bengkok. Walau bagaimanapun, Kementerian ini sedang menjalankan kajian, bukan sahaja untuk meneliti lokasi-lokasi tanda jalan yang sedia ada, tetapi juga dalam proses menukarkannya dengan tanda-tanda jalan yang lebih sesuai dan menggantikan tanda-tanda jalan yang lama dengan tanda-tanda yang baru.

Mengenai teguran Yang Berhormat ke atas tanda-tanda jalan yang kadang-kala menyebabkan berlakunya kemalangan, saya bersetuju dengan pendapat itu dalam kes-kes yang tertentu. Dalam kes di mana berlakunya kemalangan, ianya adalah berpunca daripada pemandu-pemandu yang lalai yang telah melanggar dan merosakkan tanda-tanda jalan yang sepatutnya memberi isyarat panduan kepada pemandu-pemandu mengenai jalan-jalan tertentu. Ini adalah berbeza dengan keadaan di mana tanda-tanda jalan telah diletakkan di setengah tempat yang strategik di mana pemandu-pemandu telah mematuhi arahan dan memandu mengikut had kelajuan yang dimaksudkan oleh tanda jalan tersebut.

Saya juga ingin menjelaskan kepada Ahli Yang Berhormat bahawa terdapat juga kejadian di mana bukan sahaja "crash barrier" telah dilanggar dan dirosakkan di kebanyakan tempat, tetapi juga "anti-glare screen" yang dilindungi oleh "crash barrier" itu telah juga dilanggar dan dirosakkan. Kejadian ini adalah berpunca dari—

- (1) memandu dengan tidak memberikan perhatian yang sepenuhnya;
- (2) kecuaiian ketika memotong kenderaan;
- (3) memandu melebihi had kelajuan yang ditetapkan; dan
- (4) tidak mengindahkan isyarat dan tanda-tanda jalan.

Walau bagaimanapun, saya memberi kepastian kepada Ahli Yang Berhormat bahawa Kementerian saya telah pun mengambil perhatian yang serius ke atas perkara ini dan telah pun menghasilkan satu rupa bentuk tanda jalan yang baru seperti "gantry sign" yang saya anggap boleh memberi panduan yang betul dan sesuai kepada pengguna-pengguna jalanraya.

Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan:

Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Yang Berhormat Menteri, ingin saya bertanya dalam mengenai tanda-tanda ini berlaku kadang-kadang apabila di satu-satu jalan tempat persimpangan, kemudian pihak kerjaraya mahu buat pasangan lampu isyarat; lampu merah, hijau. Sebelum dibuat lampu itu, terlebih dahulu mereka buat tembok dahulu di tengah-tengah itu dengan tanpa sebarang isyarat apa-apa. Jadi banyaklah berlaku orang naik, langgar tembok itu dan kemalangan, sebagaimana yang ada sekarang di Terengganu, iaitu di tempat namanya Durian Burong. Jadi, boleh dikatakan banyak motosikal, kereta naik atas tembok itu. Kenapakah tidak sepatutnya dibuat isyarat api dahulu, selepas itu barulah tembok di tengah-tengah itu. Kenapakah begini sekali, tidak memberi perhatian yang begitu serius. Oleh yang demikian, kenapakah buat begitu, apa polisinya dan apa muslihatnya?

Dato' S. Samy Vellu: Tuan Yang di-Pertua, polisi Jabatan Kerjaraya atau Kementerian Kerjaraya mesti mengadakan papantanda untuk memberi amaran kepada pengguna-pengguna jalan apabila kita menjalankan apa-apa kerja di atas jalan akan memasang lampu isyarat. Jikalau tidak ada, saya mengaku itu salah Jabatan Kerjaraya. Ada juga saya menerima aduan-aduan daripada pengguna-pengguna jalan dan saya boleh juga mengambil tindakan, tetapi ada juga satu perkara lagi saya belum sebut kepada Ahli Yang Berhormat. Walaupun kita memasang beberapa papantanda diadakan di atas jalan, pengguna-pengguna jalan masa mereka membawa kereta melanggarkan papantanda itu, tetapi apabila sudah hilang papantanda itu, mestilah tempat itu tidak ada papantanda. Ini kita mesti memberi denda kepada pengguna-pengguna jalan. Jadi, apabila kita menimbang di

antara kedua-dua pihak, saya harap sekali-sekali JKR pun ada salah juga, tetapi sekali-sekali ada juga pengguna-pengguna jalan pun salah yang sama. Itulah penjelasan daripada saya.

Walau bagaimanapun, kita ambil perhatian perkara itu yang serius. Pada masa depan, saya akan memberi arahan kepada JKR untuk mengadakan papantanda lebih awal sebelum mereka memulakan apa-apa kerja memperbaiki jalan.

MASJID DI WILAYAH PERSEKUTUAN—PEMBESARAN

8. Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan minta Menteri Wilayah Persekutuan menyatakan:

(a) adakah Kerajaan sedar kebanyakan Masjid-masjid di Bandaraya termasuk Masjid Negara didapati Sembahyang Jumaat penuh sesak hingga melimpah keluar; apakah perhatian Kerajaan dalam hal ini adakah dibiarkan begitu sahaja atau memang ada persediaan Kerajaan ke arah memperluas dan memperbesarkan Masjid-masjid di Ibu Kota; dan

(b) ada terdapat Masjid-masjid di Ibu Kota yang Khutbah Jumaatnya disampaikan dalam Bahasa India selain dari Bahasa Arab yang dirukunkan, pada hal sebilangan besar jemaah-jemaah terdiri orang-orang Melayu yang langsung tidak mengerti apa yang disampaikan oleh Khatib yang berkhotbah dalam bahasa India; tidak pernahkah pihak yang ada bidangkuasa memberi nasihat supaya pihak masjid berkenaan berkhotbah dalam Bahasa Malaysia—Kebangsaan sebagai menghormati bahasa negara yang mana terletak masjid itu, tambahan pula untuk

memberi faedah dari nasihat-nasihat dalam khutbah dalam bahasa yang difahami ramai.

Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan (Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tambakau):

Tuan Yang di-Pertua, untuk menjawab soalan (a) Kementerian saya sedar bahawa kesemua 27 buah masjid di Wilayah Persekutuan tidak dapat menampung para jemaah pada hari Jumaat. Jumlah penduduk Islam di Wilayah Persekutuan sehingga tahun 1990 dianggarkan berjumlah 575,000 orang dan capacity masjid di Wilayah Persekutuan dijangkakan 57,000 orang, iaitu dengan nisbah 1:10. Dalam hal ini, perancangan telah pun dibuat untuk menyediakan kemudahan bagi seramai 57,500 orang jemaah di bawah Rancangan Malaysia Kelima, iaitu pada kadar penduduk Islam 1:10. Pada masa ini kesemua 27 buah masjid hanya dapat menampung 36,500 orang jemaah yang pada kadar 1:11. Dalam Rancangan Malaysia Kelima dijangka 9 buah masjid baru dapat dibina dan 5 buah masjid yang sedia ada akan dibesarkan. Pelaksanaan projek-projek ini adalah bergantung kepada peruntukan yang akan diluluskan di bawah Rancangan Malaysia Kelima.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat bahawa semua masjid-masjid di Wilayah Persekutuan selain daripada Masjid Negara telah pun dibesarkan. Pada masa ini 2 buah masjid baru sedang dibina, iaitu Masjid Bandar Tun Razak dan Masjid Cheras Batu 3, di samping pembesaran Masjid Segambut Luar. Masjid Bandar Tun Razak dijangka dapat disiapkan pada bulan Mei, 1987, manakala Masjid Cheras Batu 3 dijangka dapat disiapkan pada bulan Mac, 1986 serta pembesaran Masjid Segambut Luar dijangka dapat disiapkan pada bulan Januari, 1986 dan ianya dapat menambah 6,000 orang jemaah untuk bersembahyang Jumaat.

Bagi menjawab soalan (b) Kementerian saya juga sedar terhadap masjid-masjid di Ibu Kota yang berkhotbah Jumaatnya disampaikan dalam bahasa India, selain daripada Bahasa Arab yang dirukunkan. Perkara ini tidak sepatutnya berbangkit kerana asas penubuhan masjid itu adalah untuk orang-orang Islam yang bermazhab Hanafi yang hampir kesemua pengikutnya adalah kaum India. Soal orang Melayu hendak bersembahyang di masjid-masjid berkenaan tidaklah dilarang, tetapi kehadiran mereka itu tidaklah menjadi sebab untuk mengubah bahasa khutbah tersebut. Orang-orang Melayu yang mahu mendengar khutbah dalam Bahasa Malaysia bolehlah pergi ke masjid-masjid lain di sekitar Ibu Kota ini. Dengan demikian juga, soal tidak menghormati bahasa negara tidak timbul.

Tuan Haji Azharul Abidin bin Haji Abdul Rahim: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan bahawa Masjid Kampung Bharu juga telah diperbesarkan, sebagaimana yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi. Walau bagaimanapun jemaah-jemaah masih lagi membawa tikar sejadah untuk dibentang di luar masjid tersebut. Ini menunjukkan tak cukup tempat. Adakah Kementerian Wilayah ini untuk memberi peruntukan mengikut keadaan kemelesetan ini, bukan didirikan masjid, tetapi menyediakan bumbung sebagaimana di Masjid Madinah, di sebelah pinggirnya disediakan bumbung bagi mengelakkan daripada mereka itu kena panas dan hujan.

Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tambakau: Tuan Yang di-Pertua, saya ucapkan terima kasih atas teguran Ahli Yang Berhormat, memang Kementerian saya sedar atas kekurangan tempat sembahyang hari Jumaat. Ada juga di tempat-tempat

yang memang ramai orang sembahyang di luar yang tidak berbumbung dan perkara ini Kementerian saya melalui Jabatan Agama Islam Wilayah Persekutuan sedangpun mengambil langkah-langkah yang perlu untuk mengatasi sekiranya dalam keadaan panas dan juga hujan.

Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Yang Berhormat Timbalan Menteri, Masjid Negara dibina lebih daripada 20 tahun dahulu. Jadi, memandangkan kepada bertambahnya rakyat dalam masa 20 tahun memang banyak jika dibandingkan dengan masa 20 tahun lalu. Oleh yang demikian, didapati hari-hari Jumaat banyak orang-orang sembahyang di bawah, dekat tangga, dekat kasut dan sebagainya. Apakah tidak pihak yang berkenaan ada cadangan untuk dibesarkan Masjid Negara itu sesuai dengan keadaan penduduk umat Islam yang Sembahyang Jumaat begitu ramai dan bersebak sehingga sampai keluar dekat tangga dan sebagainya sebab apabila dipandang oleh orang-orang Islam dari luar negeri aib ataupun seolah-olah kita ini tak ada berkemampuan sangat. Namanya masjid itu Masjid Negara tetapi orang sembahyang dekat kasut, atas tangga. Jadi, tidakkah ada suatu cadangan untuk dibesarkan ataupun dialih masjid itu tidak dinamakan Masjid Negara lagi, buat satu masjid lain yang lebih besar. Yang satu lagi itu dinamakan Masjid Negara. Adakah cadangan itu atau bagaimana?

Timbalan Yang di-Pertua: Soalnya Yang Berhormat, adakah cadangan membesarkan Masjid Negara—5 perkataan.

Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tambakau: Dan juga adakah cadangan untuk membuat satu yang besar lagi untuk dinamakan Masjid Negara.

Tuan Yang di-Pertua, Masjid Negara memang dikekalkan sebagai Masjid Negara dan kalau sekiranya adapun rancangan kita pada masa akan datang untuk membesar, kita akan berusaha bersungguh-sungguh lagi untuk membesarkannya, tetapi pada masa ini memandangkan luas ataupun besarnya masjid itu dan juga memandangkan masjid-masjid yang lain di Wilayah Persekutuan perlu dibesarkan, maka usaha kita tertumpulah pada membesar lagi masjid-masjid lain di Wilayah Persekutuan dan insya-Allah kalau adanya usaha dan bantuan di masa-masa yang akan datang, kita akan ambil perhatian cadangan Ahli Yang Berhormat itu.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed:

Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri tentang kandungan isi Khutbah Jumaat. Apakah pihak yang berkenaan memberi garis panduan kepada khatib-khatib membaca khutbah kerana terdapat kandungan-kandungan Khutbah Jumaat itu yang berupa macam penglipur lara sahaja, melenakan jemaah yang hendak sembahyang.

Selain daripada itu, ada pula khutbah-khutbah yang berbentuk mengkritik secara langsung dan tidak langsung kepada Kerajaan. Jadi, saya ingin tahu, apakah pihak Kementerian berkenaan mengadakan garis panduan kepada khatib-khatib ini dan memberi latihan kepada khatib-khatib ini dalam membaca Khutbah sesuai dengan perkembangan zaman yang ada sekarang?

Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tambakau: Tuan Yang di-Pertua, saya memang sedar adanya berbeza Khutbah Jumaat yang diadakan di dalam masjid-masjid di dalam Wilayah Persekutuan. Memandangkan hal ini, maka

Kementerian saya sudah pun mewujudkan satu jawatankuasa yang ditugaskan untuk menyelaras dan meneliti Khutbah-khutbah yang diadakan di masjid-masjid. Kita tidaklah mahu terjadi perkara seperti yang dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat tadi.

WAD BERSALIN HOSPITAL DAERAH TELUK INTAN

9. Tuan Yahya bin Haji Zakaria minta Menteri Kesihatan menerangkan kenapakah Wad Bersalin Hospital Daerah Teluk Intan tidak dapat melakukan pembedahan apabila ibu-ibu tidak boleh bersalin secara normal, pada masa ini semua kes seperti ini dihantar ke Hospital Besar Ipoh. Apakah langkah yang akan dilaksanakan.

Menteri Kesihatan (Dato Chin Hon Ngian): Tuan Yang di-Pertua, saya suka memberitahu Ahli Yang Berhormat bahawa pada masa ini ada seorang Pakar Perbidanan dan Sakitpuan bertugas di Hospital Daerah Teluk Intan. Pembedahan-pembedahan bagi ibu-ibu yang tidak dapat bersalin secara normal ada dijalankan di Hospital Daerah Teluk Intan.

Walau bagaimanapun, apabila Pakar Perbidanan dan Sakitpuan bercuti atau membuat tugas-tugas gantian di hospital lain, pesakit-pesakit yang memerlukan pembedahan dirujuk ke Hospital Besar, Ipoh. Selain daripada itu, Hospital Daerah Teluk Intan selalu diancam oleh banjir. Pada tahun ini hospital ini telah mengalami banjir dalam bulan Jun dan September. Selepas banjir, pembedahan-pembedahan tidak dapat dijalankan oleh kerana pencemaran Dewan Bedah. Oleh yang demikian, Dewan Bedah perlu dibersihkan atau, dengan izin, sterilised dan diuji untuk menentukan supaya Dewan Bedah

adalah, dengan izin, sterile bagi penggunaan. Ini akan mengambil masa beberapa minggu.

Seperti Ahli Yang Berhormat sedia maklum, Hospital Baru Teluk Intan sedang dibina dan dijangka siap pada bulan April, 1987. Apabila hospital yang baru di Teluk Intan siap untuk digunakan segala masalah yang berkaitan dengan banjir tidak akan timbul lagi. Tambahan pula Kementerian Kesihatan menyediakan latihan dalam perkhidmatan bagi Pegawai-pegawai Perubatan dalam bidang Perbidanan dan Sakitpuan supaya mereka boleh menguruskan sebilangan kes-kes yang komplikasi. Langkah-langkah juga diambil untuk mengurangkan tugas-tugas gantian bagi Pakar Perbidanan dan Sakitpuan di Hospital Daerah Teluk Intan. Ini akan mengurangkan kes-kes rujukan ke Hospital Besar Ipoh.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri yang menjawab soalan tadi. Beliau mengakui bahawa kes-kes pembedahan kepada ibu-ibu terpaksa dirujuk ke Hospital Besar Ipoh, tetapi adakah Yang Berhormat Menteri sedar di Hospital Besar Ipoh juga hanya ada satu sahaja, dengan izin, mesin cardiograph. Adakah Yang Berhormat Menteri bercadang untuk ditambah satu lagi bagi kepentingan ibu-ibu yang dihantar daripada Teluk Intan itu supaya tidak tergendala kerana menunggu sampai satu hari oleh kerana mesin yang saya sebutkan tadi itu hanya ada satu. Ini menyebabkan ada kemalangan berlaku kepada ibu-ibu yang mengandung yang dihantar daripada Teluk Intan ke Ipoh kerana kita hendak tunggu hospital baru pun dua tahun lagi. Terima kasih.

Dato Chin Hon Ngian: Tuan Yang di-Pertua, saya akan timbang cadangan itu.

Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya Yang Berhormat Menteri, apakah latihan doktor-doktor pembedahan sebelum dibenarkan ia bekerja membedah seseorang yang hendak bersalin misalnya kerana pernah berlaku ketinggalan gunting dalam perut, ketinggalan kain tuala dalam perut, ketinggalan itu, ketinggalan ini pernah berlaku. Maka saya ingin bertanya, seorang doktor sesudah ia lulus daripada pengajiannya, berapa lamakah ia mesti berlatih sebelum ia dibenarkan menjalankan pembedahan ataupun bila dapat ijazah dia boleh terus membedah atau bagaimana? Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, saya minta maaf, saya tidak boleh benarkan soalan itu kerana tidak berkait. Soalannya adalah mengenai Wad Bersalin Hospital Daerah Teluk Intan. Sekiranya Yang Berhormat hendak juga jawapan, bolehlah berhubung dengan saya selepas Dewan bersidang (*Ketawa*).

LAWATAN ENCIK RICHARD NIXON—TUJUAN

10. Tuan V. Govindaraj minta Menteri Luar Negeri menyatakan apakah hasil lawatan bekas Presiden Amerika Syarikat, Encik Richard Nixon ke negara kita, serta apakah pendapat beliau terhadap kedudukan Rantau Asia Tenggara dari ancaman Vietnam.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Puan Napsiah binti Omar): Tuan Yang di-Pertua, saya minta izin untuk menjawab soalan ini bagi pihak Menteri Luar Negeri.

Tujuan lawatan Encik Richard Nixon, bekas Presiden Amerika Syarikat, ke Malaysia dan rantau ini

adalah untuk meninjau kestabilan ekonomi dan politik di rantau ini dengan mengadakan pertemuan dengan pemimpin-pemimpin negara yang dilawatinya. Dalam aspek ini, hasil lawatan beliau ke Malaysia pada 12hb-13hb September, 1985 adalah agak memuaskan kerana beliau dapat bertukar-tukar pendapat isu keselamatan rantau ini dengan Y.A.B. Pemangku Perdana Menteri serta berpeluang menghadiri taklimat mengenai dasar dan strategi pembangunan Malaysia oleh Unit Perancangan Ekonomi. Beliau juga memuji kualiti kepimpinan dan tahap pembangunan yang dicapai oleh Malaysia.

Mengenai kedudukan keselamatan rantau Asia Tenggara, Encik Nixon menyatakan bahawa Republik Rakyat China kini sedang giat dalam proses modernisasi negaranya di mana ianya lebih menitikberatkan pembangunan dalam negara. Oleh itu, mengikut beliau pandangan Cina terhadap rantau ini telah berubah dan kemajuan ini memberi manfaat kepada negara-negara di Asia Tenggara. Terhadap soal mengenai ancaman Vietnam, perkara ini tidak dibangkitkan.

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak bertanya, apa pentingnya bekas Presiden Amerika Syarikat itu melawat ke negara kita ini dan apa hubungan beliau dengan Kerajaan yang ada, Presiden yang ada? Bagaimana kita boleh mendapat faedah daripada pertemuan dengan bekas Presiden Amerika ini? Terima kasih.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang di-Pertua, sebagai bekas Presiden Amerika dan sebagai juga rakyat Amerika Syarikat, beliau ini datang ke rantau ini untuk membawa, dengan izin, "goodwill spirit" ataupun semangat muhibbah.

SEMPADAN MALAYSIA/ THAILAND—KERJA MENANDA

11. Tuan Haji Nik Abdul Aziz bin Haji Nik Mat meminta Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah menerangkan sejauh mana usaha menentukan sempadan negara dengan Thailand telah diselesaikan dan adakah Kerajaan sedar usaha Kerajaan Thailand mengubah aliran Kuala Sungai Golok (Tatbai) untuk mendapat kawasan baru kepadanya terutama telaga-telaga minyak di perairan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah (Dato Haji Dusuki bin Haji Ahmad): Tuan Yang di-Pertua, kerja-kerja menanda sempadan antarabangsa Malaysia-Thailand telah dimulakan pada 6hb Julai, 1973. Jarak panjang sempadan antarabangsa ialah 636 km. terdiri daripada 541 km. sempadan darat dan 95 km. sempadan mengikut garisan thalweg di sepanjang Sungai Golok.

Dengan kegigihan dan semangat dedikasi Pasukan Ukur Bersama yang dibantu oleh Pasukan Keselamatan, kerja menanda dan mengukur sempadan darat telah pun disiapkan pada 23hb September, 1985, kecuali di kawasan Bukit Jeli, Negeri Kelantan, kerana terdapat pertikaian mengenai tanda sempadan terakhir di kawasan tersebut. Ini adalah suatu usaha yang sangat membanggakan kerana tugas mengukur dan menanda sempadan darat telah dapat diselesaikan 2 tahun lebih awal daripada jangka masa yang direncanakan.

Sempadan antarabangsa di sepanjang Sungai Golok hinggalah ke kualanya adalah mengikut garisan thalweg sepertimana yang termaktub dalam Triti Persempadanan 1909 yang menjadi asas kepada ukuran ini. Garisan Thalweg ini tidak kekal dan sekiranya aliran sungai berubah kesan

daripada proses semula jadi, maka berubahlah sempadan antarabangsa di kawasan tersebut.

Kerja pengukuran untuk sempadan sepanjang Sungai Golok belum dilaksanakan. Ada kemungkinan sempadan ini tidak akan diukur oleh kerana pihak Thai telah pun menyuarakan pendapat mereka supaya sempadan sungai dikekalkan sebagai sempadan thalweg mengikut Triti 1909. Walau bagaimanapun, perkara ini akan disahkan dalam Mesyuarat Jawatankuasa Bersama (Land Boundary Committee) yang akan datang.

Sempadan wilayah perairan (territorial waters) dan sempadan pelantar benua (Continental Shelf) di antara Malaysia dan Thailand di Telok Siam telah ditetapkan melalui Perjanjian dan Memorandum Persefahaman yang telah ditandatangani oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Malaysia dan Perdana Menteri Thailand pada 24hb Oktober, 1979 dan Perisytiharan Malaysia dalam Peta Nasional dalam bulan Disember 1979. Titik mula sempadan ini terletak di Kuala Sungai Golok, (Takbai).

Dengan hal yang demikian, perlu ditegaskan di sini sekiranya Kedudukan Kuala Sungai Golok mengalami perubahan sama ada melalui proses alam semula jadi ataupun buatan manusia, sempadan perairan di antara Malaysia dan Thailand tidak akan berubah kerana telah termaktubnya Perjanjian dan Memorandum Persefahaman yang tersebut di atas.

Sehubungan dengan ini adalah dimaklumkan bahawa satu Jawatankuasa Pemandu Bersama Kajian Lembah Sungai Golok telah diwujudkan di bawah Kementerian Pertanian. Kajian ini dilaksanakan oleh Perunding daripada Australia.

Salah satu hasil kajian ini ialah cadangan untuk memperbaiki (improvement) muara Sungai Golok (Takbai) dengan membina "breakwaters" di muara sungai tersebut. Tujuan membina "breakwaters" ini ialah untuk mengukuhkan muka kuala Sungai Golok daripada bahaya hakisan dan perubahan kuala tersebut.

Untuk makluman juga, sempadan pelantar benua yang terletak di dalam kawasan Wilayah Malaysia dan Thailand yang bertindih di Telok Siam, Kerajaan Malaysia dan Kerajaan Thailand telah menandatangani satu Memorandum Persefahaman pada 21-2-1979 untuk menubuhkan satu Pihak Berkuasa Bersama yang digelar sebagai Pihak Berkuasa Bersama Malaysia-Thailand, untuk mencarigali sumber-sumber asli, khasnya petroleum, dalam kawasan yang bertindih bagi faedah kedua-dua negara. Pihak berkuasa Bersama ini di pihak Malaysia adalah di bawah tanggungjawab Bahagian Petroleum, Jabatan Perdana Menteri.

Datuk Edmund Langu anak Saga:
(Bangun).

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Saratok bangun hendak bagi tempat untuk Yang Berhormat dudukkah ataupun.

Datuk Edmund Langu anak Saga:
Bukan, untuk membuat soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua.
(Ketawa)

Bilakah Land Boundary Committee yang disebutkan itu tadi akan mengadakan persidangan?

Dato Haji Dusuki bin Haji Ahmad:
Land Boundary Committee yang dikehendaki oleh Yang Berhormat yang berkenaan bagi mesyuarat yang akan datang kalau tidak silap akan

diadakan pada bulan Mac, 1986 dan mesyuarat ini akan diadakan di Thailand.

Timbalan Yang di-Pertua: Kadang-kadang kalau ikut Peraturan sangat pun nampak anih juga.

Tuan Mohamed Amin bin Haji Daud: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin tahu daripada Setiausaha Parlimen, selain daripada asas-asas boundary, dengan izin, atau sempadan di antara Malaysia dan Thailand menggunakan Sungai Golok dan juga perjanjian persempadanan yang disebutkan tadi, apakah asas-asas lain yang menentukan sempadan di antara Malaysia dan Thailand?

Dato Haji Dusuki bin Haji Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana jawapan saya dalam soalan asal tadi bahawa asas-asas sempadanan yang dilaksanakan sekarang ini adalah berasaskan kepada satu Trity Persempadanan 1909 yang menjadi asas ukuran, selain daripada sungai ditentukan sebagai sempadan juga diambil kira di kawasan yang tidak bersungai, bermula daripada Perlis sampai ke Ulu Sungai Golok iaitu diambil kira garis menyambung titik yang tertinggi di atas permatang bukit, mengikut istilah ukur.

BERAS—PENGELUARAN DALAM NEGARA

12. Tuan Newman Gaban minta Menteri Pertanian menyatakan kejayaan atau kegagalan rancangan untuk memperolehi kemampuan dalam pengeluaran hasil beras dalam negeri ini; dan apakah masalah-masalah yang mempengaruhi kemajuan pengeluaran beras dalam negeri ini.

Timbalan Menteri Pertanian (Tuan Luhut Wan): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Yang Berhormat, pengeluaran beras dalam negara di

antara tahun 1973-1980 telah dapat memenuhi lebih dari 75% keperluan beras negara, kecuali dalam tahun 1978 apabila paras kecukupan beras negara hanya mencapai 66% sahaja. Dalam tahun 1978 itu, pengeluaran beras telah merosot, oleh kerana berlakunya kemarau yang teruk di kawasan pengairan Muda.

Perangkaan ini menunjukkan sejak terlaksananya projek-projek pengairan yang membolehkan penanaman padi dua kali setahun bersama-sama dengan perkhidmatan-perkhidmatan sokongan pertanian yang lain, pengeluaran beras negara telah berjaya mengisi keperluan negara pada peringkat yang tinggi.

Walau bagaimanapun, mulai tahun 1981, paras kecukupan beras negara telah merosot kepada 72%. Paras ini telah merosot lagi pada tahun-tahun berikutnya iaitu 68% dalam tahun 1982 dan 65% dalam tahun 1983.

Berkurangnya paras kecukupan beras ini adalah disebabkan oleh kemerosotan pengeluaran beras yang telah diakibatkan oleh berkurangnya keluasan tanaman padi. Berkurangnya pula kawasan tanaman padi ini adalah disebabkan oleh masalah-masalah tertentu seperti kekurangan tenaga buruh dan kekurangan sumber air.

Di bawah Dasar Pertanian yang diumumkan dalam tahun 1984, Kerajaan telah menyusun strategi dan program-program bagi meningkatkan pengeluaran beras bagi memastikan paras kecukupan negara mencapai pada tingkat yang berpatutan.

PEMILIKAN EKUITI DALAM SYARIKAT KEWANGAN

13. Tuan Wan Abu Bakar bin Wan Mohamed minta Menteri Kewangan menyatakan apakah faktor-faktor yang mendorong Kerajaan mengambil keputusan bagi menetapkan dasar

baru pemilikan ekuiti di dalam syarikat kewangan dan Bank Perdagangan setelah sekian lama ramai individu dan syarikat kepunyaan keluarga telah memiliki lebih dari 10% dan 20% dari saham syarikat dan Bank-bank tersebut.

Dato' Sabbaruddin Chik: Tuan Yang di-Pertua, saya telah menerangkan perkara ini semasa membentangkan Akta Bank (Pindaan) 1985 dan Akta Syarikat Kewangan (Pindaan) 1985, masing-masing pada 23hb dan 24hb Oktober yang baru lalu ini.

Maka oleh itu saya tidak bercadang untuk mengulangi sebab-sebab dasar baru ini dilaksanakan.

TINDAKAN PERUSAHAAN KESATUAN SEKERJA— REAKSI KERAJAAN

14. Datin Paduka Hajjah Zaleha binti Ismail minta Perdana Menteri menyatakan apakah tindakan Kerajaan terhadap keputusan Kesatuan-kesatuan Sekerja yang akan mengambil tindakan perusahaan sebagai ikhtiar akhir memperjuangkan tuntutan mereka.

Tuan Mustaffa bin Mohammad: Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana kita semua telah pun maklum, Kerajaan telah mengambil tindakan mengadakan perbincangan-perbincangan dengan pihak pekerja untuk menyelesaikan masalah tuntutan gaji ini.

Walau bagaimanapun, Kerajaan juga telah menyediakan rancangan-rancangan yang sesuai untuk menghadapi sebarang keadaan luar jangka yang mungkin berlaku.

JEMAAH HAJI MENGGUNAKAN PERKHIDMATAN SWASTA

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Mamat Ghazali.

Tuan Mamat Ghazali bin Abdul Rahman: Tuan Yang di-Pertua, soalan 15. Bahagian pertama, sudah dijawab beberapa kali, yang kedua, saya mohon dijawab.

15. Tuan Mamat Ghazali bin Abdul Rahman minta Perdana Menteri menyatakan:

- (i) setakat mana urusan-urusan Jemaah Haji tahun ini lebih baik daripada tahun lepas. Jika lebih baik, apa sebab-sebabnya; dan
- (ii) berapa ramai Jemaah Haji yang menggunakan perkhidmatan swasta tahun ini. Adakah benar mereka mendapat perkhidmatan lebih baik daripada perkhidmatan LUTH, terutama di Tanah Suci.

Tuan Mustaffa bin Mohammad: Tuan Yang di-Pertua, kalau hajat Ahli Yang Berhormat, untuk mendapat jawapan bahagian yang kedua, maka jawapannya yang kedualah yang akan diberikan.

Tuan Yang di-Pertua, mengenai soalan yang kedua, bilangan jemaah haji yang telah menunaikan fardu haji dengan menggunakan perkhidmatan swasta ialah seramai 1,085 orang iaitu terbahagi kepada dua golongan seperti berikut:

- (i) seramai 969 orang yang menggunakan penerbangan Tabung Haji-MAS; dan
- (ii) seramai 116 orang yang tidak melibatkan Tabung Haji.

Jumlah ini adalah tidak termasuk seramai 2,309 jemaah haji yang menunaikan fardu haji melalui, dengan izin, package Haji Aziz Khojeer yang diuruskan oleh Tabung Haji. Adalah tidak diketahui dengan pastinya mengenai perkhidmatan yang didapati oleh jemaah haji yang tidak

menggunakan perkhidmatan Tabung Haji oleh kerana mereka mengatur sendiri penginapan, makan minum dan kenderaan semasa berada di Tanah Suci.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Adakah Jabatan Perdana Menteri sedar bahawa 1,085 orang yang disebutkan tadi menunaikan fardu haji dengan tidak menggunakan perkhidmatan Tabung Haji telah mengalami beberapa kesusahan, tersadai di sana sini. Apakah langkah yang tegas supaya semua rakyat yang beragama Islam di negara ini menunaikan fardu haji tidak dibenarkan pergi ke Mekah kecuali melalui Tabung Haji?

Yang kedua, adakah Jabatan Perdana Menteri bekerjasama dengan Kementerian Dalam Negeri supaya passport-pasport mereka yang hendak pergi haji ke Mekah tidak melalui Tabung Haji tidak diberikan. Terima kasih.

Tuan Mustaffa bin Mohammad: Tuan Yang di-Pertua, memanglah perjanjian kita dengan Kerajaan Arab Saudi supaya jemaah-jemaah haji daripada Malaysia mesti menguruskan perjalanannya ke Tanah Suci itu melalui Tabung Haji dan oleh itu pengeluaran visa untuk menunaikan fardu haji melalui cara yang lain memang tidak timbul sama sekali.

Mengenai angka 1,085 yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datoh yang mengatakan tidak menggunakan perkhidmatan Tabung Haji, saya rasa beliau agak keliru sedikit. Mengikut kenyataan yang saya berikan tadi, jumlah sebenarnya yang tidak melalui Tabung Haji atau tidak melibatkan Tabung Haji hanya 116 orang. 116 orang ini adalah daripada pemastautin luar negeri yang mungkin penuntut ataupun pegawai-pegawai kedutaan

kita di luar negeri yang menguruskan pemergian hajinya melalui kedutaan-kedutaan di negara-negara tersebut.

PERKUBURAN ISLAM JALAN AMPANG—MEMBAIKI PAGAR

16. Tuan Mohd. Idris bin Mohd. Basri minta Menteri Wilayah Persekutuan menyatakan bilakah pagar di sekeliling tanah perkuburan orang Islam di Jalan Ampang, Kuala Lumpur akan dibaiki dan setinggan berhampiran dengannya akan dipindahkan, memandangkan bahawa kawasan tanah perkuburan ini perlu diperluaskan dan adakah Kerajaan akan mengambil alih tanah swasta yang belum dibangunkan berhampiran dengan kawasan setinggan itu.

Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tembakau: Tuan Yang di-Pertua, Dewan Bandaraya Kuala Lumpur menyedari bahawa tanah perkuburan Islam, Jalan Ampang perlulah dipagar memandangkan bertambahnya penduduk setinggan dan pembangunan di sekitar kawasan tanah perkuburan tersebut. Pagar ini adalah perlu bagi menjaga keselamatan dan keindahan tanah perkuburan tersebut.

Pada masa ini tanah perkuburan tersebut sudahpun mempunyai pagar jenis mata punai, dengan izin, chain link fencing, tetapi telah dirosakkan dan perlu dibina baru dengan jenis tembok batu bata di bahagian hadapan dan berhampiran dengan kawasan setinggan.

Tindakan telah diambil sejak awal tahun ini oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur untuk membuat kajian tapak tanah perkuburan yang dicadangkan dan menyediakan pelan serta dokumen tender. Anggaran projek ini ialah \$200,000. Kerja-kerja akan bermula pada awal tahun 1986.

Tindakan pemindahan setinggan-setinggan yang berhampiran akan

dijalankan tidak lama lagi. Sebilangan besar daripada mereka ini akan dipindahkan ke Bandar Baru Wangsa Maju di Setapak.

Berhubung dengan tanah swasta yang berhampiran kawasan ini, setakat ini Kerajaan tidak mempunyai apa-apa rancangan untuk mengambil alih tanah berkenaan.

Tuan Mohd. Idris bin Mohd. Basri: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin tahu daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri sama ada beliau sedar atau tidak bahawa sebilangan besar daripada setinggan-setinggan yang duduk berhampiran dengan perkuburan Jalan Ampang itu terdiri daripada pendatang-pendatang haram. Ini bukan sahaja merosakkan keindahan tanah perkuburan itu kerana ada di antara mereka yang bukan beragama Islam dan tidak tahu adat istiadat orang Islam, kadangkala merosakkan pemandangan apabila kita menghantar jenazah ke tanah perkuburan Jalan Ampang ini.

Oleh yang demikian saya ingin tahu apakah rancangan pihak Kementerian yang spontan, yang harus diambil sekarang sebelum menunggu apa jua rancangan jangka panjang untuk mendirikan tembok batu bata yang akan menelan belanja \$200,000, dibuat supaya keadaan ini tidak lagi berada di tanah perkuburan Jalan Ampang?

Tuan Ahmad Shah bin Datuk Hussein Tambakau: Tuan Yang di-Pertua, oleh kerana Kementerian saya belum lagi sedar perkara ini berlaku, maka dengan sebab itulah kita belum membuat satu tindakan yang spontan seperti yang dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat tadi, tetapi kalau sekiranya Ahli Yang Berhormat ada masa dijemputlah datang supaya kita sama-sama dapat berbuat sesuatu rancangan

yang spontan jika perlu untuk mengatasi masalah ini.

Apa yang saya katakan tadi selain daripada tindakan spontan, sebahagian besar daripada penduduk penduduk adalah terdiri daripada apa yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat tadi, maka selain daripada kita memindahkan mereka kepada Bandar Baru Wangsa Maju di Setapak yang akan datang ini, bolehlah juga kita tengok keadaan kalau sekiranya serius dapatlah kita melalui Jabatan Agama Islam, Wilayah Persekutuan mengambil langkah-langkah yang perlu supaya perkara ini tidak menjadi buruk lagi.

PERDAGANGAN MALAYSIA DENGAN ASEAN

2. **Tuan Ling Sie Ming** minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan jumlah perniagaan dijadikan di antara negara kita dengan negeri-negeri ASEAN dari tahun 1982 sehingga 1984. Apakah langkah-langkah yang akan diambil oleh Kerajaan untuk meningkatkan hasil-hasil eksport negara kita agar memasukkan pasar ASEAN.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato Sabbaruddin Chik): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon izin menjawab bagi pihak Menteri Perdagangan dan Perindustrian.

Timbalan Yang di-Pertua: Panjangkan, Yang Berhormat?

Dato Sabbaruddin Chik: Tidak.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan.

Dato Sabbaruddin Chik: Tuan Yang di-Pertua, jumlah perdagangan Malaysia dengan negara-negara ASEAN terus meningkat. Dalam tahun 1982 sejumlah \$14,291.4 juta tetapi dalam tahun 1983 jumlahnya

\$15,109.7 juta dan dalam tahun 1984 jumlahnya \$16,726.6 juta.

Sebagai langkah yang telah diambil oleh Kerajaan untuk meningkatkan perdagangan Malaysia dengan negara-negara ASEAN, ini termasuklah membuka pejabat perdagangan di negara-negara ASEAN dan mengambil bahagian dalam Pameran Perdagangan ASEAN yang diadakan sejak dua tahun yang lalu.

Di samping itu Kementerian ini juga sentiasa menggalakkan pihak swasta negara ini mengambil bahagian di dalam pameran-pameran perdagangan yang diadakan oleh negara-negara ASEAN dan juga menghantar rombongan perdagangan ke negara-negara ASEAN.

Setakat ini beberapa rombongan perdagangan ke negara-negara ASEAN telahpun diadakan oleh pihak swasta seperti rombongan perdagangan ke Brunei oleh Persatuan Pengeksport-pengeksport Melayu Malaysia dan rombongan perdagangan ke Bangkok dan Manila oleh Dewan Perniagaan dan Perindustrian Melayu Malaysia. Kerajaan negara-negara ASEAN telah juga mengambil langkah-langkah untuk meningkatkan perdagangan di antara ASEAN.

Usaha-usaha tersebut dilaksanakan di bawah perjanjian Peraturan Perdagangan Istimewa ASEAN, dengan izin, PTA, yang ditandatangani pada 24hb Februari, 1977. Setakat ini telah terdapat sejumlah 18,431 jenis barangan yang ditawarkan potongan tarif di bawah Peraturan PTA ini.

Selain daripada itu perbincangan sentiasa diadakan juga di antara pucuk pimpinan negara-negara ASEAN, Menteri-menteri, Timbalan-timbalan Menteri dan pegawai-pegawai tinggi Kerajaan untuk meningkatkan lagi perdagangan antara ASEAN.

PERSIDANGAN MENTERI LUAR NEGARA-NEGARA BERKECUALI

4. Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad minta Menteri Luar Negeri menyatakan apakah keputusan dan perkara-perkara yang menjadi isu perdebatan hangat dalam pertemuan Menteri Luar Pergerakan Negara-negara Berkecuali di Anglo baru-baru ini. Sejauh manakah hasil persidangan tersebut akan dilaksanakan dan dipatuhi oleh setiap negara yang terlibat.

Timbalan Menteri Luar Negeri (Tuan Abdul Kadir bin Haji Sheikh Fadzir): Tuan Yang di-Pertua, di Persidangan Menteri Luar Negara-negara Berkecuali di Luanda, Angola, pada 2 ke 6hb September, 1985 Menteri-menteri Luar Negara-negara Berkecuali di antara lain telah pun membincangkan dengan khususnya masalah-masalah Kampuchea dan Afghanistan.

Semasa perbahasan terbuka dipersidangan tersebut, perwakilan Malaysia serta beberapa perwakilan-perwakilan negara lain telah mengecam Russia dan Vietnam atas pencerobohan mereka di Afghanistan dan Kampuchea. Perisytiharan politik yang dibuat oleh persidangan itu di Luanda telah sekali lagi menyeru supaya tentera-tentera asing diundurkan dari negara-negara Afghanistan dan Kampuchea dan supaya kemerdekaan dikembalikan kepada rakyat negara-negara tersebut. Pada keseluruhannya perwakilan Malaysia berpuas hati dengan keputusan Persidangan Menteri Luar Negara-negara Berkecuali di Luanda itu kerana kita telah mendapat sokongan kuat, di samping isu-isu lain atas inisiatif kita sendiri, mengenai kerjasama antarabangsa berkaitan dengan pencegahan penyalahgunaan dadah dan juga mengenai isu Antartika.

Walaupun kita sedar yang keputusan-keputusan Persidangan tersebut akan mengambil masa untuk dilaksanakan, negara kita tidak putus asa untuk bersungguh-sungguh berusaha bersama anggota-anggota lain dalam Pergerakan Negara-negara Berkecuali untuk mendapat supaya keputusan-keputusan itu dilaksanakan.

Timbalan Yang di-Pertua: Masa sudah cukup.

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN, 1986

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN, 1986

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas Rang Undang-undang Perbekalan, 1986 dan Anggaran Pembangunan, 1986 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis. (*Hari Keenambelas*).

*Majlis Bersidang dalam
Jawatankuasa.*

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-
pengerusikan Jawatankuasa*)

Maksud B. 63 (Jadual)—

*Maksud P. 63 (Anggaran
Pembangunan, 1986)—*

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Ahli dari Pasir Puteh dijemput menyambung ucapan dalam masalah B. 63 dan P. 63.

3.38 ptg.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad (Pasir Puteh): Tuan Pengerusi, saya akan menghabiskan Butiran yang saya tidak habis kelmarin, iaitulah Pembangunan 63, Butiran 23 iaitulah Pemberian kepada Kerajaan-kerajaan Negeri untuk jalan di luar bandar dan juga menaikkan taraf jalan-jalan kampung.

Tuan Pengerusi, kelmarin Ahli Yang Berhormat dari Ulu Nerus telah bangun minta penjelasan daripada saya, tetapi penjelasannya begitu cepat sekali. Saya tidak dapat menghabiskan ayat, dia sudah bangun minta penjelasan. Sebenarnya saya kata Terengganu tidak mengapalah kerana banyak minyak. Jadi ia negeri kaya, tetapi jalannya banyak lagi tidak ditar. Jadi saya pun cuba juga hendak minta supaya mana-mana jalan di Negeri Terengganu yang tidak ditar itu, ditarkan. Tetapi keutamaan itu kenalah beri Negeri Kelantan. Ini yang saya hendak habiskan ayat kelmarin, tetapi dia minta penjelasan. Jadi dengan penjelasan saya ini, saya rasa Wakil daripada Ulu Nerus tidak akan keliru dengan ucapan saya, seperti "semabo" itu, sebagaimana yang saya kata dalam ucapan saya.

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat?

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman: Saya hendak mengucapkan terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh.

Tuan Pengerusi: Ucapkan terima kasih tidak boleh, minta penjelasan boleh.

Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman: Minta jalan, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Silakan Yang Berhormat.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Dan seterusnya keutamaan ini diberi kepada kawasan Ulu Nerus ini sendiri kerana kawasan Ulu Nerus ini dekat dengan pantai dan banyak nelayan yang miskin yang mustahak kepada kemudahan-kemudahan asas seperti ini. Kelmarin juga saya telah menyentuh pada awal tahun kita perlukan peruntukan, saya dapati sekarang ini banyak kawasan-kawasan di pendalaman peruntukan sampai akhir tahun yang kita dapati macam di kawasan saya sendiri ada tiga batang jalan yang peruntukan baru dikeluarkan pada bulan November, tidak tahu daripada peruntukan Kementerian mana tetapi daripada Kerajaan Negeri pada bulan November, dan jalan itu mungkin amat susah hendak melaksanakan kerana tanah-tanah masih becak, masih lecah, masih berselut dan ini akan menyebabkan jalan-jalan itu tidak tahan lama kerana dibuat di dalam keadaan musim tengkujuh ini. Dan ada pula peruntukan jalan-jalan itu tidak panjang yang mana tidak mencukupi.

Satu-satu jalan itu diberi peruntukan sekerat-kerat, maknanya peruntukan yang diberi itu tidak dapat menyiapkan satu jalan yang diberi itu menyebabkan timbul tandatanya kepada orang kampung sepertilah setengah-setengah orang PAS baca Hadithkah, baca ayat iaitu sekerat-kerat jadi tidak sempurna menyebabkan keliru. Jadi, jalan pun begitu juga, kita buat sekerat-kerat nanti akan ada tandatanya yang mengelirukan. Dia tanya fasal apa buat sekerat? Peruntukan tidak cukup. Kerajaan kayakan, dia kata. Jadi soal itu banyak datang kepada kita. Jadi kekeliruan ini patut kita hapuskan.

Satu lagi jalan-jalan kampung, kita tahu, peruntukan yang hendak diberikan tar itu biarlah jalan-jalan itu yang sesuai. Kadang-kadang jalan itu bengkok-bengkok di kampung itu hendak ditarkan juga. Ada setengah jalan kampung hendak ditarkan juga bengkok-bengkok, ini menyebabkan jalan itu tidak dapat dibesarkan kerana jalan-jalan itu kadang-kadang setelah kita bina dengan minyak tar maka jalan itu terkena tanah orang, ini menyebabkan keadaan itu tidaklah sewajarnya. Jadi, jalan-jalan bengkok-bengkok ini kata orang bengkok seperti ular, kalau kita hendak misalkan di sini seperti hujah yang diberikan oleh DAP berlingkar-lingkar, berbelit-belit sampai kita tidak boleh faham. Kalau jalan berbelit-belit pun begitu juga sampai boleh menyusahkan orang. Jadi, dengan sebab itulah kalau boleh sebelum kita mentarkan jalan itu minta supaya pegawai ataupun waktu meluluskan jalan itu supaya ianya dapat dibesarkan pada masa akan datang.

Satu lagi tender-tender bagi projek jalan-jalan ini juga yang berharga \$50,000, \$100,000 kalaulah tidak menjadi satu kesalahan besar biarlah projek ini dijalankan oleh kontraktor-kontraktor tempatan itu sendiri, janganlah jalan ini dibuat di Pasir Puteh tetapi orang Kota Bharu yang datang tender buat jalan, kadang-kadang orang Terengganu pun ada datang kerana Pasir Puteh dekat dengan Besut, Terengganu.

Tuan Pengerusi: Pasir Puteh dengan Kota Bharu pun kira juga. Asalkan Kelantan sama Kelantan cukuplah.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad: Tuan Pengerusi, sebenarnya Pasir Puteh, Kota Bharu itu jauh sedikit, dia dekat dengan 30 k.m. Maknanya kalau boleh berilah kepada kontraktor tempatan yang mampu membuat benda itu. Kita

takut kalau Pasir Puteh ada kontraktor-kontraktor yang mampu tetapi kita ambil kontraktor daripada Tumpat, daripada Rantau Panjangkah, walaupun sama negeri orang sudah tanya. Ada setengah kontraktor datang daripada Besut, daripada Terengganu pun ada, jadi benda-benda ini kalau tidak mampu, tidak apa. Jadi, dari segi pandangannya kepada urusan tender itu adalah tidak memberi kesempurnaan dan baik kepada orang-orang tempatan yang melihat projek itu berjalan.

Kelmarin saya telah sebutkan kalau saya bilang jalan yang tidak tar di kawasan saya itu 60 lebih saya kata, kalau tidak bilang 40. Sebenarnya saya telefon kepada ADO Pembangunan kelmarin memang benar, jalan di kawasan saya ada 63 jalan yang masih tidak ditarkan. Jadi, kenyataan saya kelmarin memang benarlah supaya benda ini tidak dijadikan kekeliruan atau semaboh. Tetapi, walau bagaimanapun, masalah jalan-jalan kampung ini susah kita hendak uruskan. Kadang-kadang kalau satu kerosakan berlaku, kita tidak tahu siapa yang bertanggungjawab untuk jalan itu.

Misalnya setengah-setengah tempat itu-ini jalan mana? Ini jalan ladang, kata dia. Yang jaganya? Ini kalau kawasan KADA, KADA. Ini jalan mana? Ini jalan Projek Kelantan Utara, ini jalan JKR. Yang satu lagi adanya nama Jalan DO, Jalan Penggawa, jalan kampung tetapi biarlah pada satu masa ini kita bubuh satu nama misal kata Jalan Luar Bandar dia tidak banyak. Jalan Luar Bandar ini di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Kerana kadang-kadang kalau timbul kerosakan kita tidak tahu siapa yang akan menjaga jalan itu, akhirnya kita tahu kepada JKR juga. Dan ada setengah jalan yang besar, jalan yang

patut ditarkan tetapi tidak ditarkan. Tetapi jalan yang kecil yang tidak patut kita tarkan, kita tarkan.

Ada satu jalan kalau kita masuk; jalan besar tidak ditarkan tetapi bila pusing ke kiri, masuk jalan kecil ditarkan. Ini benda yang patut kita standardise ataupun kita bagi standard, patut jalan besar kita tarkan dahulu, lepas itu masuk jalan kecil itu tidak tar pun tidak apa, tar kemudian sedikit, jalan-jalan besar tidak ditarkan tetapi jalan kecil itu ditarkan. Inilah keadaan yang orang kampung kata tertanya-tanya macam mana projek Kerajaan macam ini, yang sepatutnya ditarkan tidak ditarkan, yang sepatutnya tidak ditarkan ditarkan. Jadi, dengan sebab itulah maka perkara-perkara ini boleh menimbulkan keadaan keraguan kepada pihak orang-orang kampung dan juga pihak tertentu yang bertanggungjawab, yang ada di peringkat "grassroots" atau di peringkat bawah yang akan menerima bantahan daripada orang kampung yang menerima masalah secara langsung daripada orang kampung.

Jadi, cara-cara seperti ini sepatutnya mempunyai perancangan tertentu yang diterima daripada pegawai-pegawai di peringkat negeri dan juga di peringkat daerah supaya ianya diberikan peruntukan yang cukup dan juga mengikut priority ataupun keutamaan yang patut dilakukan bagi projek-projek seperti ini supaya tidak tertanya-tanya oleh pihak-pihak tertentu. Sekian sahaja, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Parit.

3.48 ptg.

Tuan Ahmed Hambel bin Yeop Majlis (Parit): Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya mengucapkan terima kasih-kerana diberi kesempatan kepada saya untuk turut sama-sama membahaskan peruntukan yang

diberikan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Saya ingin menyentuh Maksud Pembangunan P. 63 iaitu Butiran 6—KARIANIKAI yang ada hubungannya dengan industri kampung, dan saya akan sekali juga menyentuh Butiran 14. Tuan Pengerusi, sesuai dengan matlamat dan tujuan Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar iaitu untuk memupuk pembangunan negara pada masa hadapan khususnya kawasan-kawasan luar bandar dan kesempurnaan hidup yang seimbang pada setiap rakyat dalam negara ini sejajar dengan matlamat Dasar Ekonomi Baru. Memandangkan masalah yang dihadapi oleh penduduk-penduduk luar bandar hari ini selain daripada mereka memerlukan jalan yang sempurna seperti kerap kali disebutkan, bekalan api dan air apa yang lebih sulit yang dihadapi oleh penduduk-penduduk di kawasan pendalaman di luar bandar ini ialah cengkaman hidup yang terus menerus ditanggung oleh mereka oleh kerana pendapatan hidup seharian mereka begitu lembab meningkat dari semasa ke semasa walaupun usaha telah begitu banyak dijalankan tetapi taraf penghidupan mereka masih lagi belum dapat apa yang dihasratkan.

Maka selain daripada usaha-usaha meninggikan usaha pertanian untuk meninggikan taraf pencarian hidup mereka, kita memanglah mengucapkan tahniah kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar kerana telah memperkenalkan satu projek baru iaitu industri kampung yang bertujuan untuk merupakan tambahan kepada penghidupan mereka dan lebih-lebih lagi industri kampung ini berasaskan kepada bahan-bahan tempatan dan yang mudah didapati di kawasan-kawasan masing-masing terutamanya di dalam negara kita ini. Semoga

dengan ini adalah merupakan kerja sampingan atau kerja tambahan kepada penduduk-penduduk luar bandar di samping mereka menjalankan usaha pertanian dan lain-lain usaha seharian.

Tuan Pengerusi, kalaulah kita tinjau apakah jenis, apakah bentuk usaha industri kampung yang banyak terdapat pada hari ini yang merupakan memanglah sebelum Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar ini mengenengahkan perkara ini memang ada dalam amalan atau dalam usaha penduduk-penduduk luar bandar ini. Jadi kita nampak misalnya hasil pertukangan kraftangan kemudian pemerosesan kraftangan misalnya di tempat saya banyak penduduk-penduduk yang berusaha membuat gula kabung daripada nira kabung yang banyak terdapat di hutan-hutan di kampung tersebut. Tetapi kalaulah kita lihat pokok kabung ini dari sehari ke sehari semakin pupus. Dan kalaulah ini diambil perhatian, diambil usaha untuk meneruskan industri memproses gula kabung ini perlu diperkembangkan maka sudah tentulah pokok yang semakin pupus ini dicari usaha untuk memulihkannya.

Kemudian selain daripada itu perusahaan alat-alat membuat perabut ini juga ada skill atau kemahiran yang terdapat di kalangan penduduk-penduduk luar bandar. Jadi hasil pertukangan kraftangan yang sedang berjalan dengan lancar pada hari ini ialah perusahaan kawasan membuat alat-alat dari tanah liat seperti labu air dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua, jadi dalam mereka melaksanakan usaha-usaha industri dan juga pemerosesan makanan yang saya sebutkan tadi mereka ini berhadapan dengan berbagai-bagai masalah yang perlu mendapat bimbingan dan juga

bantuan daripada pihak Kementerian atau pihak Kerajaan. Kalau tidak, mereka akan terus menjalankan perusahaan ini secara tradisional atau cara lama yang sudah tentulah merupakan sebagai hobi atau sebagai kerja sampingan. Maka tidaklah tercapai seperti yang dihayati untuk menambah pendapatan mereka. Jadi yang saya katakan masalah, ini yang besarnya ialah masalah modal untuk menjalankan usaha ini dengan lebih besar dan lebih luas. Mereka kekurangan modal untuk memperluaskan lagi perusahaan mereka.

Yang keduanya ialah masalah pemasaran yang begitu terhad. Begitu juga tidak terjamin dari segi harga barang-barang tersebut. Jadi kalaulah masalah ini dapat diambil perhatian sudah tentu saya percaya perusahaan yang mereka jalankan ini bukan sahaja menjadi perusahaan sampingan bahkan akan boleh menjadi perusahaan yang utama kepada mereka dan mereka boleh meninggalkan kegiatan pertanian kepada sebahagian masyarakat yang lain dan mereka boleh menumpukan perhatian kepada usaha-usaha mengeluarkan hasil-hasil kampung seperti yang saya sebutkan tadi.

Kita sedia maklum bahawa pada masa ini memanglah ada agensi Kerajaan yang telah dipertanggungjawabkan untuk memajukan industri kampung dan kraftangan iaitu melalui Jabatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS) yang sememangnya di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Dalam usaha meningkatkan lagi perusahaan orang kampung ini, pihak KEMAS sepatutnya dari sekarang telah menjalankan kegiatan yang berlipat ganda seperti kempen secara menyeluruh, mengadakan ceramah dan mengadakan pameran-pameran

supaya selain daripada memberikan semangat, mengubah sikap dan membaharui mentaliti orang kampung dalam bidang ini akan juga memperkenalkan hasil usaha mereka dengan secara yang lebih meluas.

Tetapi pada hari ini rasa saya usaha lebih banyak ditumpukan oleh KEMAS di kawasan-kawasan luar bandar ini ialah dalam mengadakan kelas jahitan, kelas masakan yang sudah sepatutnya diubah kepada kegiatan-kegiatan baru yang lebih mendatangkan faedah dan yang boleh mendatangkan hasil dalam bidang kraftangan.

Tuan Yang di-Pertua, KEMAS juga patutlah memberi bimbingan atau menjadi pembimbing dan memberikan kesedaran kepada penduduk-penduduk luar bandar dan sudah tiba masanya KEMAS ini menganjurkan kursus-kursus dan latihan-latihan kepada pengusaha-pengusaha yang terlibat dengan industri-industri kecil yang terdapat di kampung-kampung. Industri kampung yang patut diberi perhatian dan galakan untuk dimajukan sehingga membolehkan hasilnya dipasarkan di peringkat antarabangsa ataupun dipasarkan dengan cara lebih meluas lagi ialah hasil industri kraftangan. Tindakan dan rancangan yang kita dengar baru-baru ini oleh Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia iaitu yang menggunakan sepenuh segala kekayaan seni di negara ini sebagai strategi untuk mencapai matlamat pembangunan industri kampung.

Cuma harapan kita rancangan dan hasrat Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia ini akan dapat dilaksanakan seberapa cepat yang boleh. Dengan langkah-langkah seperti ini pada pendapat saya bukan sahaja akan dilipat gandakan aspek perkembangan hasil kraftangan tetapi juga akan dapat mencerminkan

keupayaan melalui usaha P.K.K.M. di samping dapat menjamin pasarannya. Juga sudah pasti akan dapat membantu meninggikan taraf ekonomi pengusaha-pengusaha yang membuat berbagai-bagai jenis hasil kerajinan tangan penduduk-penduduk desa dalam negara ini, kerana perusahaan kraftangan sememangnya telah wujud beberapa lama di kawasan desa-desa dan telah berkembang dengan luasnya adalah mempunyai banyak keistimewaan. Yang mempunyai keistimewaan yang tersendiri terutama sekali diukur dan dinilai dari segi keupayaan bangsa dan tidak kurang pula dari bidang ekonomi.

Kalau kita lihat dari aspek resam hidup bangsa Melayu, perusahaan kraftangan atau kerajinan tangan adalah merupakan alat penghubung rakyat jelata yang menduduki negara ini yang terdiri daripada berbagai-bagai ethnic, budaya, tradisi, kebolehan, keperluan dan nilai serta pandangan hidup masing-masing.

Kalaulah kita lihat dari sudut ekonomi pula kraftangan yang merupakan industri kecil kampung yang terpenting buat masa ini yang berupaya memberikan sumbangan yang besar dan memperbaiki kedudukan sosio ekonomi setiap individu yang terlibat malah kepada semua pengusaha-pengusaha yang menjalankan kegiatan ini. Dan kita janganlah lupa kejayaan dari kraftangan ini akan menjadi sebagai alat bagi membantu keperibadian atau identiti mencerminkan nilai-nilai kemahiran bangsa Melayu. Usaha-usaha meninggikan kegiatan industri kampung ini hendaklah dilakukan selaras dengan zaman sains dan teknologi, dan kalau kita gagal dalam usaha ini sudah tentulah kita tidak berjaya mengenengahkan hasil seni seperti yang saya sebutkan tadi.

Tuan Pengerusi, masalah yang kedua yang dihadapi oleh penduduk-penduduk ataupun pengusaha-pengusaha kraftangan ataupun industri kampung yang terdapat di kawasan luar-luar bandar, yang saya sebutkan di peringkat voluntary ialah masalah modal, kerana mereka menjalankan usaha ini setengahnya itu kurang mendapat kepercayaan daripada pihak-pihak katalah pihak bank dan sebagainya untuk memberikan pinjaman, kerana tidak ada apa perkara yang boleh menjadi sandaran ataupun jadi cagaran kepada mereka untuk membuat pinjaman.

Untuk mengatasi masalah ini rasa saya pihak yang benar-benar boleh memberikan sokongan ialah MARA, kerana MARA ataupun Majlis Amanah Rakyat adalah merupakan tempat yang paling utama rakyat luar bandar untuk mengadu hal, untuk mengadukan masalah terutama dalam bidang ekonomi luar bandar. Jadi pihak MARA sudah sepatutnya memberikan perhatian yang berat kepada usaha-usaha industri kampung seperti yang saya sebutkan tadi dan memberikan sokongan dari segi modal, khidmat nasihat dan bimbingan.

Ketiga-tiga perkara ini hendaklah dijalankan sekali gus supaya pengusaha-pengusaha yang memohon pinjaman bukan sahaja mereka diberikan pinjaman, tetapi mereka juga diberi bimbingan, diberikan khidmat nasihat supaya pinjaman yang disampaikan ataupun yang dikeluarkan oleh mereka itu dapat digunakan dengan sebaik-baiknya ataupun digunakan secara yang benar-benar untuk memajukan, meluaskan usaha mereka.

Saya mengharapkan juga supaya pihak MARA mengurangkan syarat-syarat, ataupun ikatan yang dikenakan kepada setiap pengusaha-pengusaha industri kampung ini hendak membuat

pinjaman, kerana kebanyakan orang kita di luar bandar atau kampung ini mereka kurang faham dengan syarat-syarat dan juga dengan peraturan-peraturan yang begitu rumit yang disediakan. Kadang-kadang dengan adanya syarat-syarat yang menimbulkan kerumitan kepada mereka, mereka berasa tawar hati, kalau ada pun mereka bercadang hendak meminjam, mereka akan membatalkan pinjaman itu kerana banyak sangat syarat yang dikenakan. Sepatutnya kalaulah kita benar-benar hendak memajukan usaha-usaha kraftangan, industri kampung dan sebagainya ini, maka pihak MARA memberikan syarat-syarat yang mudah dan eloklah diberi penerangan supaya pinjaman-pinjaman itu dapat diberikan kepada mereka dan mereka dapat menggunakan dengan lebih teratur dan lebih kemas serta pinjaman yang diberikan itu sudah tentulah akan dapat memberi lebih makna, akan dapat memberi lebih faedah dan yang penting sekali, hasrat kita ialah untuk kejayaan mereka dalam usaha yang saya sebutkan tadi.

Tuan Pengerusi, saya rasa setakat itulah sahaja pandangan saya berkenaan dengan Kementerian ini dan saya dengan sepenuh hati memberikan sokongan kepada peruntukan yang diberikan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Batang Lupar.

4.05 ptg.

Datuk Edwin anak Tangkun (Batang Lupar): Tuan Pengerusi, saya bangun untuk menyentuh sedikit mengenai peruntukan yang diberi kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar iaitu Maksud B. 63 Perbelanjaan Mengurus dan P. 63 Perbelanjaan Pembangunan.

Saya tertarik hati dengan peruntukan yang berjumlah sebanyak

\$1,213,376,060 pada tahun depan dan terlebih dahulu saya di sini mengucapkan terima kasih kepada Kerajaan Persekutuan. Walaupun negara kita menghadapi kemelesetan ekonomi di antarabangsa, masanya telah tiba dan haruslah Kerajaan Barisan Nasional kita mengambil perhatian yang sewajarnya mengenai pembangunan luar bandar, khasnya di bidang pembangunan jalan-jalan yang ditunggu-tunggu oleh rakyat semenjak kita mencapai kemerdekaan.

Tuan Pengerusi, oleh kerana petang ini saya telah diberi peluang bercakap, maka ingin saya menyentuh Butiran 23 iaitu muka surat 304 mengenai Pemberian Peruntukan kepada Negeri-negeri untuk Jalan-jalan di Luar Bandar dan peruntukan tahun depan untuk pembangunan sebanyak \$198,900,000.

Tuan Pengerusi, suka saya di sini menarik perhatian Kementerian supaya pemberian peruntukan pada negeri-negeri kalau dapat lebih awal lagi, misalnya kalau dalam bulan Mac dan bulan April kerana bulan April sehingga bulan Ogos hujan di Sarawak sangat kurang dan Kerajaan kita akan dapat melaksanakan jalan-jalan luar bandar dengan cepat. Saya harap bahawa Kementerian ini akan dapat mengambil perhatian apabila pemberian ini dijalankan.

Mengenai cara-cara kita membina jalan di luar bandar pada pendapat saya, pada mulanya Kerajaan kita perlulah memberi peluang kepada kontraktor bumiputera, kerana saya berpendapat bahawa banyak kontraktor bumiputera kita yang mendapat Kelas "B" kontrak dan belanja untuk membina jalan kecil di luar bandar saya fikir tidak perlu mengikut standard jalan-jalan di bandar-bandar.

Mengikut anggaran atau estimate Jabatan Kerja Raya di negeri Sarawak, bahawa anggaran jalan luar

bandar akan memerlukan wang sekurang-kurangnya \$200,000 dalam sebatu iaitu taksiran dari Jabatan Kerja Raya Negeri.

Pada pendapat saya, Tuan Pengerusi, untuk menjimatkan wang negara kita, kita boleh membina jalan luar bandar dengan \$100,000 dalam sebatu. Jadi separuh lebih murah lagi dari anggaran Jabatan Kerja Raya. Oleh sebab itu kalau dapat saya mencadangkan supaya semua jalan luar bandar perlu ditumpukan kepada kontraktor bumiputera atau kontraktor tempatan di negara kita supaya jalan di luar bandar akan dapat dilaksanakan dengan tepat. Pihak JKR adalah bertanggungjawab di bidang jalan yang besar-besar seperti trunk road atau feeder road, tetapi di bidang memperbaiki jalan nanti, saya bersetuju dan meminta pihak JKR mengambilalih atau maintenance. Namun demikian Tuan Pengerusi, saya berharap bahawa Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar haruslah memberi arahan kepada Kerajaan Negeri dan berdailog lebih rapat lagi dari semasa ke semasa untuk mempercepatkan dan membangunkan jalan luar bandar dan perhatian patut ditumpukan kepada kontraktor bumiputera kita atau private contractors kita di seluruh negara.

Tuan Pengerusi, mungkin pilihanraya akan diadakan dalam pertengahan tahun 1986 atau awal lagi. Saya berharap bahawa pembahagian peruntukan pada tahun depan perlu dipertimbangkan dengan lebih teliti khasnya kepada negeri Sarawak yang masih jauh ketinggalan di bidang jalan-jalan luar bandar, supaya semua rancangan jalan luar bandar yang telah dimasuki dalam program Rancangan Malaysia Pertama, Kedua dan Ketiga akan dapat dilaksanakan dengan lebih berkesan. Saya difahamkan masih banyak jalan-jalan di luar bandar telah

terbiar termasuk satu jalan luar bandar di kawasan pilihanraya saya, iaitu sambungan jalan dari Batu Lintang ke Lundu dan soal jalan ini seringkali dibangkitkan dalam Dewan yang mulia ini dan apabila dijawab pada masa yang lepas bahawa pembinaan jalan terpulanglah kepada Kerajaan Negeri dan jawapan seperti ini tidak memuaskan.

Saya bersetuju kalau di bidang mengurus memang Kerajaanlah yang penuh tanggungjawab tetapi soalnya kalau di bidang kewangan Kerajaan Pusat yang penuh tanggungjawab. Oleh hal yang demikian, Tuan Pengerusi, pada tahun hadapan peruntukan dianggarkan agak memuaskan dan saya berharap bahawa rancangan jalan luar bandar termasuk jalan yang saya sebutkan tadi iaitu sambungan jalan dari Batu Lintang ke Lundu yang dicadangkan panjangnya lebih kurang 8 hingga 10 batu dan penduduk di kawasan itu hampir 5,000 yang perlukan jalan tersebut, 14 buah rumah panjang dan ada Sekolah Rendah Kerajaan 2 buah, satu Sekolah Rendah Kerajaan Paku dan yang kedua Sekolah Rendah Kerajaan Lubuk Bunting dan sebuah Sekolah Rendah Kerajaan itu mendapat bantuan subsidi makanan dari Kerajaan dan apabila bantuan subsidi ini iaitu makanan diberi kepada sekolah tersebut, rakyat di kawasan tersebut terpaksa memikul semua barang makanan termasuk juga memikul bangku, buku-buku dan barang-barang yang lain diperlukan oleh sekolah tersebut.

Tuan Pengerusi, saya rasa bimbang mengenai cadangan jalan ini kerana saya difahamkan apabila pilihanraya dalam tahun 1970, 1974, 1978 dan 1982 bahawa Kerajaan Barisan Nasional kita telah sentiasa berjanji dengan rakyat di kawasan tersebut. Hampir 20 tahun ini belum lagi ditunaikan dan rakyat di kawasan itu masih sabar dan apabila pilihanraya mereka memang

100% menyokong calon Barisan walaupun Kerajaan kita sentiasa gagal memandangkan tidak mencukupi wang untuk membina jalan di kawasan mereka itu, mereka masih sabar dan pada pendapat saya kalau jalan tersebut itu tidak dibina pada awal tahun 1986, saya khuatir mungkin calon Barisan kita kalah nanti kerana pengundi-pengundi di kawasan tersebut tidak suka lagi turun mengundi.

Ini satu masalah yang penting dan masalah yang kedua mungkin mereka dapat dipengaruhi oleh anasir komunis. Walaupun pada masa ini komunis di negeri Sarawak akan dapat dikawal tetapi komunis masih ada tinggal di hutan tua di Sarawak dan jikalau mereka yang tinggal di kawasan luar bandar menyokong dasar komunis, belanjawan negara kita lebih besar dan perintah berkurung dijalankan dan semua rancangan Kerajaan telah terencat.

Tuan Pengerusi, kita masih ingat semasa negara kita diancam oleh komunis dalam tahun 1963 dan 1964 di Sarawak. Dasar komunis masa itu disokong oleh TNKUI ataupun Tentera Nasional Kalimantan Utara Indonesia dan Kerajaan kita membelanjakan wang berjuta-juta ringgit dalam sebulan. Kita tidak mahu perkara seperti ini berlaku lagi. Oleh sebab itu saya sebagai Wakil Rakyat luar bandar sentiasa menyampaikan perasaan rakyat luar bandar kepada Dewan yang mulia ini supaya Kerajaan kita akan dapat ambil perhatian dengan lebih mendalam dan kemungkinan Kerajaan kita akan dapat memberi pertimbangan kepada semua permohonan mereka.

Permohonan rakyat luar bandar bukan ditolak oleh Kerajaan tetapi Kerajaan kita telah gagal membina pembangunan luar bandar ataupun silap, bahkan semua rancangan atau

pembangunan telah ditumpukan kepada bandar-bandar sahaja. Oleh sebab itu berlakulah sungutan rakyat luar bandar dan sungutan itu tidak nampak. Apabila sudah berlaku baru kita tahu sepertimana yang berlaku di Kampung Memali, contohnya. Ini satu contoh, mungkin Kerajaan kita ada kesilapan ataupun penekanan yang telah dibuat kepada mereka atau pegawai-pegawai di jabatan berkenaan pilih kasih semasa mereka menjalankan tugas mereka. Ini satu perkara yang kita perlu ambil kira dan perlu diperluaskan supaya semua rancangan Kerajaan kita akan dapat dibahagi dengan seimbang dan dari semasa ke semasa.

Tuan Pengerusi, akhir sekali saya suka menarik perhatian kepada Butiran 18 iaitu Bekalan Elektrik Luar Bandar, Sarawak, muka surat 303. Saya juga di sini mengucapkan terima kasih kepada Kerajaan Persekutuan kerana tahun hadapan peruntukan telah disediakan sebanyak \$30 juta dan dalam Rancangan Malaysia Kelima nanti saya berharap bahawa peruntukan Bekalan Elektrik Luar Bandar perlu dilipatgandakan memandangkan masih banyak rumah panjang di Sarawak yang belum dibekalkan dengan bekalan elektrik kerana penduduk-penduduk di luar bandar masih tinggal berkelompok-kelompok.

Selain dari itu, Tuan Pengerusi, saya tidak bersetuju dengan pandangan Kerajaan sekarang yang menyediakan rumah panjang sekarang dengan generator kerana saya difahamkan bahawa generator itu sangat cepat rosak, kadangkala tidak sampai setahun rosak ataupun 6 bulan kerana apabila generator itu diberi kepada rumah panjang bahawa rakyat di rumah panjang tidak tahu generator itu baru ataupun generator itu second-hand, dengan izin.

Pada hemat saya, Tuan Pengerusi, kalau dapat lebih baik Kerajaan kita

mengadakan mini-hidro di kawasan luar bandar di Sarawak untuk menukar generator yang ada sekarang kerana saya dapati dalam Rancangan Malaysia Keempat ini negeri Sarawak mendapat 4 tempat mini-hidro dan sebuah mini-hidro itu akan dapat membekalkan hampir 30 buah rumah panjang atau dapat membekalkan 400 sehingga 500 unit rumah panjang. Ini satu langkah yang baru dan lebih baik dari generator yang ada sekarang dan saya berharap walaupun mini-hidro ini tidak di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar tetapi ada kaitannya, Tuan Pengerusi.

Ini soal Bekalan Elektrik Luar Bandar, maka saya fikir Kementerian ini haruslah bekerjasama dengan Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos atau pihak SESCO dan kalau dapat ketiga-tiga Jabatan tersebut ini perlulah menubuhkan satu Jawatankuasa Khas supaya Jawatankuasa itu akan dapat menyelesaikan semua masalah bekalan elektrik luar bandar.

Tuan Pengerusi, sebelum saya duduk, saya sekali lagi menyokong peruntukan yang diminta oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Tenggaroh.

4.18 ptg.

Tuan Khadri bin Sabran (Tenggaroh): Tuan Pengerusi, saya bangun untuk bersama-sama mengambil bahagian dalam perbincangan Belanjawan bagi Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Saya mulakan dengan menyentuh Butiran 9—Kemajuan Koperasi, muka surat 302. Tuan Pengerusi, dalam konteks ini saya hanya ingin menyentuh mengenai Koperasi

Pembangunan Negara dan Koperasi Pembangunan Daerah. Dalam konteks Koperasi Pembangunan Daerah, pada hemat saya tujuan dan matlamat Kerajaan khususnya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar mewujudkan Koperasi Pembangunan Daerah, atau ringkasnya KPD, KPD ini ialah untuk menggabungkan tenaga masyarakat di luar bandar supaya wujud satu kerjasama penyatuan tenaga dan kewangan serta kemahiran mereka di dalam satu koperasi bagi kepentingan ekonomi masyarakat yang tinggal di luar bandar yang masih dikenali sebagai masyarakat yang mundur dan miskin. Dengan harapan dengan adanya Koperasi ini agar masyarakat di luar bandar itu dapat memperbaiki ekonomi mereka di samping mewujudkan suatu fahaman kekitaan, fahaman kerjasama di kalangan masyarakat luar bandar itu sendiri, di samping memberikan sedikit sebanyak kemahiran di dalam bidang-bidang perniagaan, bidang-bidang perladangan dan seumpamanya, dengan penglibatan diri mereka di dalam Koperasi ini.

Di atas tujuan dan objektif seperti yang saya sebutkan itu tadi, Tuan Pengerusi, maka saya yakin dan percaya bahawa kewujudan KPD-KPD di dalam negara kita ini merupakan satu pertanda yang baik kepada masyarakat yang tinggal di luar bandar.

Apa yang saya ingin bangkitkan di sini berkaitan dengan Koperasi Pembangunan Daerah ataupun KPD ini ialah yang pertamanya dari segi undang-undang kecil KPD itu sendiri. Mengikut undang-undang kecil KPD, kalau tidak silap saya, salah satu daripadanya bahawa KPD-KPD yang ditubuhkan ini hanya dibenarkan untuk menjalankan kegiatan ataupun operasinya di dalam daerah-daerah yang berkenaan di mana KPD itu wujud misalnya sekiranya di daerah

Mersing wujud satu KPD, maka operasi Koperasi Pembangunan Daerah Mersing hendaklah menjalankan kegiatannya di dalam daerah Mersing itu sahaja dan begitu juga jika sekiranya KPD Sabak Bernam wujud, maka kegiatannya hendaklah dilaksanakan di dalam daerah Sabak Bernam sahaja, begitulah apa yang saya difahamkan.

Berkaitan dengan perkara ini, banyak daerah-daerah yang masih belum ada Koperasi Pembangunan Daerah. Jadi apalah salahnya misalnya dalam daerah Kota Tinggi, Daerah Keluang belum ada KPD-KPD ini, apalah salahnya jika sekiranya KPD Mersing ingin memperluaskan kawasan operasinya di kedua-dua buah daerah tersebut dengan memberikan kelonggaran serta keringanan kepada perkara yang dimaktubkan di dalam Undang-undang Kecil Koperasi Pembangunan Daerah itu tadi.

Keduanya, berkaitan dengan KPD ini, saya ingin membangkitkan dari sudut perlantikan Lembaga Pengarah KPD-KPD di mana kalau mengikut saranan Kementerian, bahawa kariah-kariah KPD itu wujud, Jawtankuasa Kariah hendaklah terdiri daripada orang-orang yang berpengaruh di dalam kariah, seperti Pak Imam kalau ada, chikgu ataupun Pemaju-pemaju Masyarakat di mana kebanyakan mereka ini makan gaji daripada Kerajaan dan apabila mereka ini mengetuai Jawatankuasa Kecil Kariah KPD, mereka pada kebanyakan hal akan dilantik untuk hadir mesyuarat agung koperasi pembangunan sesuatu daerah itu.

Apabila mereka menghadiri mesyuarat agung kemungkinan besar mereka yang makan gaji yang mewakili kariah ini akan duduk di dalam Lembaga Pengarah KPD. Hasil daripada mesyuarat agung dalam konteks ini saya memberikan contoh, Koperasi Pembangunan Daerah

Mersing, hasil daripada mesyuarat agung koperasi pembangunan daerah Mersing, maka sebahagian besar daripada ahli Lembaga Pengarah Koperasi Pembangunan Daerah Mersing adalah terdiri daripada kakitangan Kerajaan. Sudahlah di dalam undang-undang tubuh Koperasi Pembangunan KPD ini, Yang di-Pertua KPD mestilah seorang Pegawai Daerah, Naib Yang di-Pertua KPD—Penolong Pembangunan Daerah juga kakitangan Kerajaan, kebanyakan Lembaga Pengarah KPD adalah juga kakitangan Kerajaan. Pengurus KPD juga adalah kakitangan Kerajaan yang dibayar gajinya oleh KEMAS, Jabatan Kemajuan Masyarakat tetapi bekerja dengan KPD bagi menguruskan perjalanan perniagaan KPD.

Dari satu sudut, dari satu aspek ianya baik kerana dengan menggunakan pengaruh dan kuasa yang ada pada Yang di-Pertua adalah diharapkan bahawa KPD ini dapat diberi banyak projek-projek pembangunan kecil luar bandar seperti membuat jambatan kampung, jalan kampung dan sebagainya. Dari satu aspek juga dengan adanya kakitangan Kerajaan dan orang-orang yang berpengaruh menganggotai Lembaga Pengarah KPD ini ianya dapat menerajukan KPD-KPD ini ke arah objektif yang dimaktubkan dalam Undang-undang Kecil KPD itu sendiri. Tetapi dari sudut lain, apabila KPD ini telah dapat bergerak maju, telah dapat berkembang dan ianya ingin mendaftarkan dirinya dengan PUSAKABUMI, misalnya, dalam hubungan ini KPD Mersing telah pun membuat permohonan pendaftaran dengan PUSAKABUMI.

Syarat-syarat pendaftaran dengan PUSAKABUMI dipenuhi, dinyatakan siapa dia Pengerusinya, siapa dia Setiausahanya, siapa dia Pengurusnya. Pengerusinya makan gaji, Setiausahanya seorang Penghulu juga

makan gaji, Pengurusnya kakitangan KEMAS juga makan gaji, Yang di-Pertuanya Pegawai Daerah juga makan gaji, Timbalan Yang di-Pertua, Pegawai Pembangunan Daerah juga makan gaji. Ini melonggarkan syarat General Orders, syarat Perintah Am Perkhidmatan, di mana DO tidak boleh berniaga, Pegawai Pembangunan Daerah tidak boleh berniaga. Misalnya guru-guru pegawai perkhidmatan pelajaran katogeri D pun tidak boleh berniaga. Jadi atas alasan ini maka permohonan KPD untuk didaftarkan dengan PUSAKABUMI ditolak.

Dari satu sudut, satu aspek seperti yang saya nyatakan tadi, dengan adanya tenaga dan khidmat mereka serta kerelaan mereka berkhidmat di dalam KPD adalah lebih baik untuk membantu masyarakat kampung dalam bidang perniagaan. Tetapi dari satu aspek lain, dengan adanya Perintah Am ini ianya menyekat KPD itu untuk berkembang. Dengan itu saya mengharap supaya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dapat terus berkembang untuk memberikan perkhidmatan kepada masyarakat kampung yang amat-amat memerlukan bimbingan daripada mereka yang rela, ingin, bersemangat untuk membantu mereka di dalam bidang perniagaan.

Tuan Pengerusi, saya berkata demikian kerana KPD ini tidak bolehlah tiap-tiap tahun bergerak dengan mendapatkan projek-projek kecil pembangunan luar bandar, hendak membaiki bumbung surau, membaiki bumbung masjid, menyimen balai masjid, membekalkan api elektrik ke balairaya iaitu projek-projek kecil dari masa ke semasa saya yakin dan percaya kemahiran yang ada pada mereka kian bertambah. Apabila mereka mempunyai kemahiran yang kian bertambah, mereka ingin maju terus ke hadapan. Apabila mereka

hendak maju dan dengan adanya sekatan-sekatan yang seumpama ini membantutkan keinginan mereka. Sekali lagi saya berharap kepada Kementerian untuk melihatkan perkara ini dan menyelesaikan masalah ini.

Tuan Pengerusi, keduanya, berkaitan dengan koperasi ini, saya berpindah kepada Koperasi Pembangunan Negara. Kita tahu Koperasi Pembangunan Negara ini telah lama wujud iaitu tiga tahun kalau tidak salah saya wujud dan telah pun mula menjalankan kegiatan-kegiatan perniagaan dan ada diberikan "grant" pelancaran dari sudut perniagaan ini yakni pinjaman daripada Jabatan Pembangunan Koperasi. Oleh kerana Koperasi Pembangunan Negara ini merupakan satu badan yang lebih besar, merupakan satu badan yang lebih mampu, maka saya mengharap kepada Koperasi Pembangunan Negara dengan nasihat daripada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, supaya datang-datanglah ke daerah bagi mewujudkan kerjasama dengan KPD-KPD ini di dalam bidang perniagaan.

Misalnya daerah Mersing yang ada KPD hendak membuka ladang, tetapi kerana tidak ada kemahiran hendak buka ladang, tiada modal seperti mana KPN ada modal, datanglah ke Mersing, kita boleh carikan tanah, wujudkan kerjasama di dalam pembukaan ladang di kawasan Mersing, begitu juga di dalam bidang-bidang perniagaan yang lain, itu saranan saya.

Tuan Pengerusi, daripada perkara Butiran 9, saya beralih kepada Butiran 25, muka surat 304, Pembangunan Masyarakat (i) Menaikkan Taraf Jalan Kampung. Saya mengucapkan syabas dan terima kasih kepada Kerajaan, khususnya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang telah banyak

menjalankan usaha menaikkan taraf jalan-jalan kampung. Jadi dengan adanya usaha seumpama ini banyaklah jalan-jalan kampung yang dahulunya jalan gambut, bila hujan becak; yang dahulunya jalan tanah merah, bila hujan habis kaki seluar merah; bila panas, kemarau, habis kaki seluar merah juga kerana debu merah dan debu-debu tersebut masuk ke dalam rumah dan sebagainya. Dengan usaha menaikkan taraf jalan kampung ini banyaklah jalan-jalan kampung yang sudah ditarkan, alhamdulillah, ringan sedikit masalah yang dihadapi oleh mereka yang sudah jauh tinggal di luar-luar bandar ini.

Walau bagaimanapun, ada masalahnya dari sudut menaikkan taraf jalan-jalan kampung ini. Kita perhatikan sebelum jalan-jalan kampung itu ditarkan, jalan-jalan itu walaupun ianya becak di musim hujan, walaupun ianya berdebu merah di musim panas, lori masuk juga ke dalam kampung untuk mengangkut hasil-mahsul petani-petani yang tinggal jauh di dalam kampung. Apabila dibuatkan jalan kampung, ditarkan jalan-jalan itu, keluasan jalan itu cuma di antara 8 kaki hingga ke 10 kaki. Bila lori masuk, hendak berselisih, terpaksa yang sebuah lagi senget, kadang-kadang termasuk tepi jalan, terus bertolak ataupun masuk di halaman rumah orang menunggukan yang sebuah lagi keluar, barulah boleh masuk dan sebagainya. Akibat daripada kecilnya jalan-jalan kampung yang dibina ini, maka tak lama, 5, 6 bulan jalan tar itu dibuat, kiri-kanan jalan itu mulalah rebeh, mulalah berlubang di sana-sini. Maka banyaklah pula orang-orang kampung yang naik motor, waktu malam kadang-kadang lampu motor itu malap, maklumlah orang kampung bukannya hendak jaga sangat lampu motornya, lampu motor malap, terlanggar lubang, jatuh pula, sudah kemalangan. Itu satu.

Yang kedua pula, di kawasan masuk jalan kampung yang sudah ditarkan itu diletak pula gate, kononnya lori yang melebihi 5 tan tak boleh masuk.

Kampung tradisi ini, Tuan Pengerusi, pada masa dahulunya orang kampung ini suka buat kampung mereka di tepi-tepi sungai, di tepi-tepi pantai, kemudian jalan masuk ke dalam kampung ini satu sahaja, di kiri-kanan itu sudah tanah bermilik. Jadi, apabila adanya usaha menaikkan jalan-jalan kampung bila timbul masalah-masalah jalan itu kecil, timbul masalah jalan sentiasa berlopak, tak ada "maintenance" dengan izin, kemudian dipagar pula, diletakkan gate, maka pegawai-pegawai yang bertanggungjawab di dalam satu daerah itu mulalah mencari jalan bagi menyelesaikan masalah yang dihadapi oleh mereka ke atas jalan-jalan kampung ini, cuba dipanggil JKR supaya jalan kampung yang telah dinaikkan taraf daripada jalan tanah merah kepada jalan tar dinaikkan taraf lagi kepada jalan yang akan dibiayai maintenancenya oleh JKR. Datanglah Jurutera Jabatan Kerja Raya Daerah ke jalan yang dinyatakan, sukat, mengukur jalan kiri-kanan, dia kata tak cukup kerana kehendak JKR kalau jalan yang boleh diiktiraf oleh Jabatan Kerja Raya "reserve" jalan itu mesti mahu ada lebih kurang 100 kaki ataupun 1 rantai, kalau saya salah, saya minta maaf. Jadi, dari sudut keluasan "reserve" jalan itu pula tak cukup, jadi JKR pun lepas tangan. Apabila JKR berlepas tangan, maka masalah itu akan dihadapilah oleh orang-orang kampung dan orang-orang kampung dari semasa ke semasa akan memberikan penekanan kepada mereka yang bertanggungjawab di sesuatu daerah.

Jadi berkaitan dengan perkara ini, Tuan Pengerusi, saya mintalah Kementerian ini untuk meneliti supaya jalan-jalan kampung yang akan

dinaikkan taraf itu dikaji dahulu. Kalau kampung tradisi itu banyak terdapat kereta, lori dan sebagainya, apalah salahnya dibuatkan jalan itu lebih besar sedikit, bolehlah orang berselisih. Kalau kampung tradisi itu semua penduduk di dalamnya naik motor atau naik basikal sahaja bolehlah dilaksanakan seperti apa yang dibuat sekarang ini, 8 kaki jalan itu bolehlah dibuat.

Yang keduanya, kalau sudah ada rosak-rosak jalan itu tolonglah perbaiki cepat-cepat sedikit kerana orang-orang kampung inipun pada waktu malam di kiri-kanan jalan itu bukannya ada api elektrik dan sebagainya, kadang-kadang naik basikal tak pakai lampu, terlanggar lubang jalan, jatuh, pecah lutut, luka di sana-sini dan sebagainya. Jadi, tolong perhatikan kalau ada satu-satu kampung itu ada banyak kenderaan untuk mengangkut hasil-mahsul kampung, buatlah besar sedikit jalan kampung itu. Jangan ditetapkan, jalan kampung ini mesti 8 kaki ataupun jalan kampung ini mesti 10 kaki, tak boleh lebih daripada itu, kita perhatikan keadaan penduduk yang tinggal di dalam satu-satu kampung itu.

Tuan Pengerusi, saya rasa itu sahaja yang ingin saya nyatakan. Hendak menyentuh perkara-perkara yang lain telah pun disentuh oleh rakan-rakan saya dalam ucapan baru sebentar tadi. Akhirnya saya menyokong peruntukan yang dipohon oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Padang Rengas.

4.37 ptg.

Dato' Haji Saidin bin Haji Mat Piah (Padang Rengas): Bismillahir-rahmanir-rahim. Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh B. 63, muka surat

301, Butiran 1 Pentadbiran. Memanglah sudah menjadi satu lumrah alam bahawa sejak beberapa lama pimpinan kita berkehendakkan supaya kakitangan Kerajaan atau pegawai-pegawai kita berslogankan "Cekap, Bersih dan Amanah".

Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Jawatankuasa)*

Melihat kepada pegawai-pegawai dan kakitangan di Kementerian ini pada umumnya boleh kita katakan mereka sentiasa bertindak ke arah menjadikan diri mereka cekap, bersih dan amanah, akan tetapi kita hendaklah juga melihat bukan sahaja di peringkat Kementerian, tetapi juga di peringkat negeri dan di peringkat daerah. Untuk menjamin, khususnya kakitangan atau pegawai-pegawai di peringkat daerah ini supaya sentiasa cekap, bersih dan amanah, saya berharap kakitangan dan pegawai yang akan ditempatkan di daerah-daerah biarlah mereka yang mempunyai pengalaman kerana segala tindak-tanduk yang dilakukan oleh pegawai-pegawai kita di peringkat daerah ini akan mencerminkan kepimpinan kita pada keseluruhannya.

Saya tekankan perkara ini kerana di waktu kebelakangan ini di kawasan saya apabila Pegawai PPD Pembangunan Masyarakat Lenggong ditukarkan ke Batu Gajah, kekosongan itu tidak segera diisikan. Oleh sebab itu, pentadbiran di dalam mengendalikan projek pembangunan luar bandar ini diserahkan kepada seorang Pegawai Penempatan atau S.O. dengan dibantu oleh seorang Kerani.

Walaupun perkara ini, saya rasa, bukanlah menyeluruh, tetapi bak kata pepatah Melayu: nila setitik boleh merosakkan susu sebelanga. Kerani yang saya maksudkan ini terbangkit dengan satu projek, sebagai contoh

dan banyak lagilah projek-projek yang lain tetapi yang paling penting saya hendak sebut di sini atau yang paling ketara ialah satu projek pembinaan jalan dengan peruntukan kepada D.O yang disetujui oleh Ahli-ahli Parlimen.

Apabila saya mendapat permohonan daripada penduduk atau JKK di kawasan Kampung Bungo Belimbing yang meminta supaya ditarkan sebatang jalan di Kampung Bukit Bungo Belimbing. Mereka menceritakan kepada saya panjang jalan ini 13 rantai, tetapi oleh sebab perkara ini melibatkan kewangan, maka saya tidaklah mahu menerima begitu sahaja menyuruh membina jalan sepanjang 13 rantai. Saya minta pihak pentadbiran supaya pergi menyukat, menentukan kadar yang sebenar berapa panjang, berapa wang yang dikehendaki. Barangkali oleh sebab tugas terlampau banyak, pegawai yang khusus tidak ada, maka tertunggu-tunggulah sampai beberapa bulan.

Akhirnya saya dapat maklumat yang dihantar melalui surat, katanya, jalan itu peruntukannya \$18,000. Bila saya tengok \$18,000 sahaja, tak berapa panjang dan berapa kadar peruntukan bagi tiap-tiap rantainya, saya tanya balik ke Pejabat Daerah, kepada PPD I Lenggong. Saya kata: Tuan, saya minta maaf, tuan telah membuat anggaran ini berasaskan kepada berapa jaraknya, berapa peruntukan bagi setiap rantai. Dia kata: Nanti, Yang Berhormat. Letakkan telefon. Dua jam kemudian bunyi loceng rumah saya, "kring". Saya pun buka pintu, tengok; datanglah kerani Pembangunan Luar Bandar: Datokah yang telefon ke Pejabat Tanah? Ya, saya kata, Encik ini siapa? Dia kata: Kerani Luar Bandar. Berapa bulan sudah? Dua tiga bulan. Oh! Macam mana jalan di Kampung Bo itu? Siapa pergi sukat? Saya sukat. Berapa rantai? 18 rantai. 18 rantai dari mana ke mana? Dari titi

itu sampailah ke rumah seorang Cikgu namanya Cikgu Shaarani. Saya kata: Betulkah itu? Itu tempat saya bermain masa kecil-kecil dahulu kerana Sekolah Kampung Bo itu sekolah saya. Dia pun sudah tak berapa yakin. Dia kata 15 rantai. Kalau begitu, beginilah. Pergi sukat balik. Bila sukat, satu jam kemudian ADO telefon, dia kata: Dato, jalan itu 13 rantai. Terima kasih. Jadi, 13 rantai ini \$18,000? Berapa serantai? Lama dia kata: Seribu serantai. Kalau seribu serantai, 13 rantai baru \$13,000. Dato berilah \$14,000. Fasal apa \$14,000? Dia kata hendak tambak tanah sedikit di sana sini. O.K setujulah. \$14,000, \$14,000lah. Saya pun seronoklah kerana jalan yang dipohon oleh pengundi insya Allah akan dibina tahun ini.

Tetapi selepas saya balik minggu pertama habis sidang Parlimen, malam dia tahu kereta saya ada, dia datang. Saya kata: Apa hal ini? Jalan sudah hendak buat? Saya melawak-lawak dengan dia. Dia kata: Mana hendak buat, jalan tak jadi buat. Eh! mengapa tak jadi buat? ADO kata tak boleh buat. Fasal? Apabila ditender, tidak ada pemborong yang hendak buat. Dia kata murah sangat, dia mahu satu rantai \$2,000. Dato kena keluar \$26,000 atau \$27,000. Mana ada duit? Dia kata: Macam itu tak buatlah jalan. Inilah yang menimbulkan masalah, orang kampung pun heboh. Dahulu kata ada jalan. Jadi saya belum balik lagi sejak Parlimen ini ke kampung itu. Tak buat jalan dan saya tidak dapat maklumat daripada pihak pentadbir sampai sekarang.

Sepatutnya, mereka sebagai pegawai yang Bersih, Cekap dan Amanah dengan serta-merta, walaupun di Parlimen, hendaklah berhubung dengan saya: Minta maaf, Dato, peruntukan itu tak cukup, di mana kita hendak cari duit lagi? Sampai hari ini tak dapat. Yang saya

tahu itu daripada Ahli JKK. Inilah, bagaimana kita dapat mengatakan pegawai kita Bersih, Cekap dan Amanah.

Kemudian saya cadangkan kepada JKK. Kalau begitu, beginilah. Buat jalan asas sahaja. Perbesarkan berapa kaki, 8 kakikah, 10 kakikah; jalan asas, insya Allah saya akan ikhtiar, tahun depan kita tarkan. Buat jalan asas sahaja, kalau \$14,000. . . .

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, masa sudah cukup, cukup suntuk. Bolehkah pendekkan sedikit? Selepas ini saya bercadang hendak minta Yang Berhormat Menteri menjawab.

Dato' Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Tuan Pengerusi, bila hendak bercakap mengenai Bersih, Cekap dan Amanah tidak akan sampai kalau tidak dapat memberi contoh-contoh yang sebenar.

Tuan Pengerusi: Ya.

Dato' Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Ini saya rasa penting, sebagai anggota Dewan yang bertanggungjawab kepada pembangunan negara dan juga pentadbiran negeri ini.

Saya rasa kalau saya tak bagi contoh, barangkali ini perkara remeh-temeh. Saya bercakap ini perkara yang benar, terpaksa sampai ke situ. Oleh sebab itu, saya berharap supaya pegawai-pegawai yang hendak dihantar atau kakitangan, kerani-kerani yang hendak dihantar ke kawasan-kawasan daerah hendaklah mereka yang ada pengalaman kerana bilangan mereka pun kecil. Kalau dihantar pegawai-pegawai yang tidak ada pengalaman inilah yang menjadikan kerana nila setitik, rosak susu sebelanga. Inilah orang Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Saya rasa bertanggungjawab. Ludah ke langit, timpa batang hidung sendiri dengan sebagai parti yang mendokong Kerajaan.

Perkara yang kedua, saya berharap juga apabila berlaku kekosongan khususnya bab pegawai PPD Pembangunan Masyarakat ini janganlah menunggu sampai setahun. Oleh itu, apabila saya bercakap di Parlimen pada awal-awal dahulu, bila saya balik sudah dihantar. Janganlah sampai kita bawa ke Parlimen baru hendak hantar pegawai, tetapi Alhamdulillah, terima kasih, sudah ada. Saya balik minggu lepas sudah sampai pegawai baru tetapi tempoh 8 bulan itu sudah menimbulkan berbagai-bagai kelewatan yang menyebabkan walaupun ada wang projek-projek pembangunan tidak dapat hendak diberikan kepada rakyat. Saya bimbang sekarang sudahpun bulan November, takut kerja-kerja itu tak dapat disiapkan walaupun wang itu ada kerana kekurangan kakitangan. Jadi, walaupun kita hendak membekukan jawatan tetapi sampai seorang pun tidak ada pegawai yang bertanggungjawab, itu sudah lari daripada maksud dan tujuan yang sebenar.

Perkara yang ketiga, saya berharaplah kalau boleh, kalau sudah dibuat bagus, semua mereka yang ada hubung kaitnya dengan projek kemudahan asas atau pembangunan luar bandar ini patut diberi pengetahuan asas tentang kaedah-kaedah menyediakan anggaran dan sebagainya seperti PPD, PD sendiri, keraninya, penghulu-penghulu mukim kerana mereka ini bertanggungjawab di dalam menentukan anggaran.

Kalaulah umpamanya seperti saya ceritakan tadi begitu jauh sekali daripada seribu serantai, siapa pun tak hendak; hendak \$2,000 serantai. Jadi terlalu jarak perbezaan, menunjukkan kita tidak ada pengalaman langsung di dalam menentukan Anggaran Belanjawan bagi satu-satu projek. Mungkin kita boleh buat tidak begitu tepat, tetapi tidaklah begitu jauh.

Kalau kata \$1,800 pun boleh baik lagi, tetapi \$1,000 dengan \$2,000. Jadi, kalau ini berlaku berterusan ia menjadi susahlah, khususnya kami Wakil-wakil Rakyat tidak begitu yakin setiap projek yang kita bagi boleh dilaksanakan pada masa yang dijangkakan dan kalau menunggu lama lagi kosnya akan bertambah naik. Inilah satu perkara.

Perkara yang kedua, pandangan-pandangan daripada pihak JKK ini sebagai ejen pembangunan yang sudah diiktiraf oleh pihak Kerajaan khususnya, Kementerian ini patut diberi perhatian. Saya suka mengambil satu contoh umpamanya satu projek di Kampung Bagan, Cepor, pihak JKK mahu membuat jalan itu ikut aliran yang lain. Ada seorang daripada penduduk di Kampung Bagan mencadangkan aliran jalan itu ikut lain. Misalnya satu sebelah Timur, satu sebelah Barat. Kerana berbalah-balah, projek 1984 itu tergantung sampai tahun 1985. Bila orang kampung datang berjumpa saya, fasal apa projek tidak boleh siap, saya kata fasal apa, duit sudah kita bagi. Dia kata fasal pihak pentadbiran mahu buat jalan mengikut kehendak individu, menolak pendapat JKK.

Saya terpaksa campur tangan dalam satu Majlis Tindakan Daerah. Saya katakan saya tidak menyokong pendapat individu, saya menyokong keputusan JKK. Akhirnya arahan dibuat oleh pengerusi supaya cadangan JKK itu patutlah diberi keutamaan. Kalau itu dibuat maka jalan itu sudah siap, tidak mesti tertunggu sampai beberapa bulan sehingga terpaksa rebut minta balik peruntukan itu. Ini keadaan-keadaan yang berlaku di peringkat daerah. Jadi, kita perlu melihat sampai ke daerah kalau kita mahu menjaminkan bahawa kakitangan kita cekap, bersih dan amanah, bukan di ibu pejabat sahaja atau di negeri, kepada daerah mesti diberi perhatian kerana mereka

adalah sebagai mewakili Kementerian ini, satu golongan kecil masyarakat yang mewakili Kementerian ini.

Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh P. 63, Butiran 4, muka surat 302, iaitu Taman Bimbingan Kanak-kanak. Saya sungguh bangga kerana peruntukannya pada tahun 1985, \$600,000, tetapi pada tahun ini \$3.9 juta. Ini adalah satu cadangan yang sangat baik oleh Kementerian ini kerana langkah mengadakan Taman Bimbingan Kanak-kanak ini merupakan suatu cadangan yang sangat membina ke arah mengawal dan membina pertumbuhan naluri kanak-kanak supaya dapat disalurkan kepada cara yang lebih baik dan lebih sempurna.

Dari segi pencapaian atau prestasi kanak-kanak yang masuk ke taman bimbingan kanak-kanak ini sungguh berbeza-apakala mereka masuk ke sekolah biasa jika dibandingkan dengan kanak-kanak yang tidak berpeluang untuk memasuki taman bimbingan kanak-kanak. Oleh sebab itu, saya rasa memanglah wajar diperbanyakkan lagi taman-taman bimbingan kanak-kanak ini di seluruh negara. Tetapi jika dilihat pada keseluruhan kemajuan di antara kelas bimbingan kanak-kanak di antara satu dengan lain terdapat perbezaan. Barangkali perbezaan ini kerana kebolehan dan semangat dedikasi guru-guru itu sendiri ataupun keadaan-keadaan alam sekitar yang berbeza-beza ataupun kehidupan keluarga yang bermacam-macam bentuk ataupun keadaan.

Jadi, sekali lagi saya tegaskan memandangkan kian tahun kian bertambah minat dan kecenderungan yang tinggi di kalangan ibubapa atau masyarakat menghantarkan ke taman bimbingan kanak-kanak ini, saya berharap Kementerian hendaklah menambah lagi taman bimbingan kanak-kanak ini seberapa banyak yang

boleh terutama sekali di kawasan-kawasan luar bandar yang berjauhan daripada bandar-bandar kerana di bandar-bandar atau di pekan-pekan kecil ada orang-orang yang mengadakan kelas-kelasnya tetapi bukanlah tidak boleh dibuat tetapi diutamakan dari kawasan yang tidak mendapat peluang kemudahan ini kerana kalau ibubapa mengadakan kelas persendirian tentulah mereka terpaksa membiayai belanja yang banyak sedangkan mereka adalah terdiri daripada orang-orang yang miskin.

Untuk mengkemaskinikan lagi perjalanan dan mempertingkatkan prestasi kelas bimbingan kanak-kanak ini, saya rasa pihak Kementerian perlu melihat pada beberapa faktor. Satu daripada segi organisasinya kalau boleh dilibatkan secara langsung ibubapa kanak-kanak tempat itu sepertimana dibuat pada sekolah-sekolah umpamanya mengadakan pengurus sekolah daripada ibubapa supaya mereka bersama-sama bertanggungjawab dapat melihat kemajuan anak-anak mereka sendiri dan guru itu tidaklah berseorangan di dalam memikirkan dari segi kemajuan yang akan dilakukan untuk kanak-kanak itu.

Selain daripada itu, kurikulum taman bimbingan kanak-kanak ini perlulah diselaraskan dengan hasrat Kerajaan untuk menerap nilai-nilai Islam supaya ada keseimbangan dari segi pembangunan jasmani dan rohani. Misalnya katalah kalau kita pentingkan pembangunan jasmani kanak-kanak itu perlulah berlatih beriadah tetapi selepas waktu rehat sebagai contoh umpamanya, barangkali tuan-tuan boleh fikir lebih baik lagi, sebagai contoh ia berehat, mereka patutlah disediakan tempat makan secara teratur. Budak-budak ini ada mejanya, kerusi dan duduk dan sebelum mereka pergi duduk, mereka mestilah membasuhkan tangan dengan

bersih, makan dengan Bismillah, kalau boleh berilah doa yang pendek. Sebelum mereka makan, mereka berdoa baca bismillah, sudah habis, baca Alhamdulillah, basuh, lap tangan dan kemaskinikan balik tempat-tempat duduk. Ini cara bimbingan-bimbingan seperti ini perlu dibuat sejak dari awal-awal lagi supaya roh Islam itu akan dapat kita tiupkan ke dalam hati sanubari mereka.

Saya suka memberi satu pandangan, barangkali contoh boleh dibuat kepada apa yang dibuat oleh BENA di Negeri Sarawak di mana ada kelas-kelas taman bimbingan kanak-kanak itu dibuat. Jadi, saya rasa kurikulum BENA itu kita boleh mengambil sebagai contoh. Apakala tamat sahaja kelas bimbingan ini dua, tiga tahun kanak-kanak itu sudah boleh menghafal fatihah dengan maknanya dan juga dua, tiga ayat lazim dengan maknanya. Jadi, ini saya rasa adalah langkah yang perlu kita buat sebagai asas ke arah meniupkan roh Islam kepada kanak-kanak di peringkat awal-awal lagi.

Selain daripada itu, saya rasa masanya sudah tiba bagi Kementerian ini mengkaji sama ada munasabah atau tidak mengadakan satu pusat latihan perguruan atau latihan guru bagi taman didikan kanak-kanak kerana sudah berjuta-juta wang yang kita laburkan tetapi pulangnya yang kita mesti jamin supaya benar-benar memberi manfaat dan faedah. Jadi, kalau dapat kita adakan pusat-pusat latihan sekurang-kurangnya sebuah bagi sebuah negeri supaya guru-guru taman bimbingan kanak-kanak ini dapat dilatih di situ supaya mereka dapat memberi cara kaedah mengajar atau method, dengan izin, yang seragam. Janganlah orang ini begitu, orang itu buat begini. Dengan adanya keseragaman didikan dan asuhan ini, barangkali tahap pencapaian atau prestasi kanak-kanak yang dilatih pra-sekolah ini akan dapat mencapai

kejayaan pada keseluruhannya. Tidakkah terdapat berlakunya perbezaan di antara satu kelas taman bimbingan kanak-kanak ini dengan taman bimbingan kanak-kanak yang lain kerana mereka ini terpulang kepada budibicara dan bijaksana gurugurunya sahaja. Saya rasa sama ada atau tidak ada, tetapi kalau ada, saya mengucapkan terima kasih, kalau tidak ada patut difikir, kalau tidak pun sekarang pada masa akan datang ini supaya sebuah pusat latihan ini perlu sangat diadakan bagi melatih guruguru.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, panjang lagikah?

Dato Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Berapa minit, Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: Jikalau sekiranya kita tidak habis hari ini susah, kerana banyak benda-benda yang hendak dibincangkan besok.

Dato Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Tuan Pengerusi, berapa minit Tuan Pengerusi boleh benarkan saya?

Tuan Pengerusi: 5 minit.

Dato Haji Saidin bin Haji Mat Piah: 5 minit, terima kasih. Saya akan habiskan dalam 5 minit.

Tuan Pengerusi, satu lagi saya hendak sentuh P. 63, muka surat 303, Butiran 17—Bekalan Elektrik Luar Bandar.

Pada tahun 1985 kita ada \$35 juta dan pada tahun 1986 nampaknya berlipat ganda sebanyak \$137 juta. Mengikut amalan yang dibuat sekarang ini oleh pihak Kementerian ini bahawa peruntukan diberikan kepada negeri-negeri dan terpulanglah kepada budibicara negeri-negeri itu dalam membuat pengagihan bagi daerah atau kampung-kampung yang ada.

Saya rasa cara ini pun baik. Apa yang perlu dilihat oleh Kementerian ini ialah tindakan susulan, tidak boleh diserahkan begitu sahaja kepada negeri-negeri kerana Kementerian ini perlulah memastikan bahawa setiap sen wang yang dipergunakan untuk pembangunan ini benar-benar penting untuk faedah dan manfaat serta adil. Perkataan adil ini saya suka tekankan, saya mengambil contoh, pada tahun 1985, peruntukan diberi dengan tidak hendak merendahkan sesiapa, diberi kepada daerah Kuala Kangsar, saya lupa angkanya, tetapi tak sampai \$1 juta. Tetapi di daerah Kuala Kangsar ini ada tiga kawasan Parlimen iaitu kawasan Parlimen Sungai Siput, kawasan Parlimen Padang Rengas dan kawasan Parlimen Kuala Kangsar, wakil-wakilnya Yang Berhormat Dato S. Samy Vellu, Yang Berhormat Datin Paduka Rafidah Aziz dan saya sendiri. Tetapi wang itu ditumpukan, saya tak tahu siapa mengarahkan, ditumpukan untuk kawasan Dato Samy Vellu sahaja. Saya tidak hendak kata Dato Samy Vellu, tetapi dari segi pengagihan tidak adil, secara kebetulan dua daripada kawasan itu diwakili Menteri, saya cuma backbencher sahaja.

Jadi kalau beginilah corak dan bentuk pengagihan, saya rasa dari segi politiknya kalau kita dua sahaja menang, satu kalah atau 10 menang, 15 kalah, jadi tentu kita tak boleh tubuh Kerajaan yang stabil. Dari segi pengagihan ini, saya rasa pihak Kementerian hendaklah melakukan tindakan susulan, bukan sahaja memastikan bahawa wang itu betul-betul digunakan dan saya percaya memang betul-betul digunakan tetapi dari segi keadilan mestilah wujud.

Saya tidak hendak mengajar itik berenang tetapi saya rasa patut konsep menentukan kawasan Parlimen itu adalah satu perkara yang adil di mana patut pihak Kementerian ini mendapatkan maklumat yang penuh

daripada pihak negeri-negeri tentang keperluan elektrik bagi kawasan-kawasan Parlimen, tidak hanya berdasarkan daerah semata-mata.

Walaupun Perak mempunyai 21 kawasan Parlimen dan mungkin 23 di masa akan datang, tetapi tidak semua kawasan Parlimen itu memerlukan bekalan api elektrik. Macam bandar Ipoh atau Taiping, semua sudah lengkap, hanya kami di luar bandar sahaja yang masih memerlukan. Jadi patut dilihat perkara ini di mana kawasan-kawasan yang berkenaan.

Saya sudah bangkitkan masalah pengorbanan orang-orang di kawasan saya sewaktu membahaskan Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos kelmarin, sebenarnya patut di sinilah tempat saya bercakap tetapi masa tidak ada, tentulah tuan pengerusi tidak mengizinkan, hanya dibenarkan 5 minit.

Jadi saya berharap supaya bagi masa-masa yang akan datang, bukan tidak percaya kepada Kerajaan, tetapi kita perlu mendapat maklumat supaya benar-benar adil. Jadi kalau boleh diadakan peruntukan khusus di Kementerian ini supaya ahli-ahli daripada Kawasan Parlimen boleh merayu. Jadi apabila merayu di peringkat Kementerian, disuruh minta kepada negeri. Macam saya kata tadi, tiba-tiba diberi kepada Sungai Siput. Apa Ahli dari Padang Rengas atau Kuala Kangsar hendak buat? Apa projek pun tidak ada. Hendak minta kepada Kementerian dia kata minta kepada negeri. Jadi ke mana kita hendak lari? Jadi inilah konsep pembahagian mesti adil.

Akhir sekali, sebenarnya ada 3 points lagi saya hendak bercakap, tetapi apa boleh buat, akhir sekali saya menyokonglah sepenuhnya atas permintaan yang dibuat oleh Kementerian ini sebanyak \$1,213,376,060.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Bandau.

5.06 ptg.

Tuan Newman Gaban (Bandau): Tuan Pengerusi, saya rujuk Maksud P. 63, Butiran 25 (i), muka surat 304.

Saya ingin menyokong peruntukan Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang berjumlah \$986.8 juta untuk pembangunan bagi tahun 1986 dan saya juga bergembira dan mengucapkan terima kasih kerana Kementerian ini telah memperuntukkan sebanyak 121.6 juta bagi pembangunan masyarakat di Sabah. Daripada jumlah ini kira-kira \$118 juta diperuntukkan bagi menaikkan taraf jalan-jalan kampung.

Tuan Pengerusi, saya ingin mencadangkan dua perkara sahaja berkaitan dengan pelaksanaan projek-projek tersebut di bawah menaikkan taraf jalan kampung. Yang pertama, pada masa ini berkenaan projek menaikkan taraf jalan kampung, yang menentukan keutamaan dan pemilihan tempat-tempat yang hendak dijalankan ialah Pegawai Daerah, dan yang kedua, Pegawai Daerah berkuasa penuh untuk memilih kontraktor bagi menjalankan projek tersebut tanpa memanggil tawaran atau sebut harga.

Masalah yang pertama, Tuan Pengerusi, menimbulkan kesulitan kerana Pegawai Daerah tidak menimbangkan pendapat orang ramai dalam memilih tempat yang hendak diutamakan. Ada masanya Pegawai Daerah menaikkan taraf jalan di tempat yang kurang digunakan oleh orang ramai. Oleh itu saya mencadangkan supaya Ahli Parlimen bagi satu-satu kawasan menetapkan jalan-jalan yang hendak dinaikkan taraf dan bukannya Pegawai Daerah ataupun sekurang-kurangnya Ahli Parlimen dibawa berunding bagi menetapkan keutamaan ini. Ini adalah

memandangkan orang ramai membuat rayuan melalui wakil-wakil rakyat. Peruntukan ini juga adalah peruntukan Kerajaan Persekutuan.

Berkenaan masalah yang kedua, Tuan Pengerusi, cadangan saya ialah Pegawai Daerah tidak dibenarkan memilih kontraktor dengan keputusan beliau seorang sahaja. Pembahagian kerja mestilah dibuat secara tawaran ataupun sebut harga mengikut Peraturan Kewangan Kerajaan Pusat. Jika hendak dipilih kontraktor tanpa tawaran, kuasa memilih kontraktor ini hendak diberikan kepada Ahli Parlimen ataupun sekurang-kurangnya Ahli Parlimen dibawa berunding. Jika Pegawai Daerah seorang sahaja yang berhak memilih kontraktor ini, ini akan inebawa kepada amalan rasuah, pilih kasih dan salahguna kuasa.

Tuan Pengerusi, itu sahaja kata-kata saya, dengan ini saya menyokong belanjawan di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar untuk tahun hadapan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sila jawab.

Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid): Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang sejumlah 9 orang. Saya rasa inilah bilangan yang terbanyak sekali membahaskan peruntukan sesuatu Kementerian.

Saya mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang mengambil bahagian membahaskan peruntukan Kementerian saya. Saya percaya teguran-teguran Ahli-ahli Yang Berhormat, pandangan-pandangan Ahli-ahli Yang Berhormat, cadangan-cadangan Ahli-ahli Yang

Berhormat akan dapat membantu Kementerian saya untuk menggubal dan merencanakan pelaksanaan dan penilaian program-program serta strategi-strategi yang dilaksanakan oleh Kementerian.

Saya percaya saya tidak akan dapat menjawab teguran-teguran Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian. Walau bagaimanapun, saya cuba menjawab walaupun tidak satu persatu soalan-soalan dan teguran-teguran Ahli-ahli Yang Berhormat.

Walaupun bagaimanapun, saya inginlah mengesyorkan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat, bahawa apa juga teguran, apa juga cadangan-cadangan dan idea-idea yang dikemukakan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat itu telah pun dicatatkan oleh pegawai-pegawai saya dan Kementerian akan mengambil perhatian dan tindakan yang sewajarnya.

Tuan Pengerusi, pertama saya ingin menjawab teguran-teguran dan soalan-soalan berkenaan Koperasi. Beberapa Ahli Yang Berhormat yang telah pun membahaskan peruntukan yang diberikan kepada Jabatan Pembangunan Koperasi.

Yang pertama, Ahli Yang Berhormat daripada Kota Melaka menyoal tentang pengawalan dan pengawasan Koperasi-koperasi yang menerima deposit-deposit daripada orang ramai. Keduanya iaitu masalah mengapa Kementerian ataupun Jabatan tidak mengumumkan Koperasi-koperasi yang dibenarkan memungut dan menerima wang daripada orang ramai. Selain daripada itu Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka juga telah membahaskan mengapakah sebilangan sahaja Koperasi-koperasi di beri kebenaran untuk menerima wang deposit-deposit orang ramai. Tuan Pengerusi, Jabatan Pembangunan Koperasi sedar ke atas kutipan deposit-deposit tetap oleh

Koperasi-koperasi dan ahli-ahli serta orang ramai dan kutipan-kutipan ini kita meneliti dan memonitor dari semasa ke semasa. Beberapa perjumpaan juga telah diadakan di antara pegawai-pegawai Kementerian dan juga pegawai-pegawai Bank Negara serta Perbendaharaan Malaysia atas cara-cara yang lebih berkesan bagi mengawal kutipan Koperasi-koperasi dan juga penggunaan deposit yang diterima oleh Koperasi-koperasi ini.

Jabatan Pembangunan Koperasi sudahpun mengadakan satu unit khas untuk monitoring, dengan izin, Tuan Pengerusi, mengenai kutipan dan penggunaan deposit-deposit tersebut. Mengenai kutipan deposit-deposit tetap dari ahli-ahli dan orang ramai oleh 20 buah Koperasi seperti yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka, pengumuman ini adalah atas budibicara Ketua Pendaftar Koperasi Malaysia dan atas budibicaranyalah pengumuman Koperasi-koperasi yang disebutkan oleh Yang Berhormat sejumlah 28 buah Koperasi itu. Terserlah kepada Ketua Pendaftar untuk mengumumkan Koperasi-koperasi yang menerima wang daripada orang ramai.

Mengenai pengumuman Yang Berhormat Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang juga disentuh oleh Ahli Yang Berhormat daripada Kota Melaka, apa yang sebenarnya diumumkan oleh Yang Berhormat Menteri ialah bahawa mulai 1hb Disember, 1985 Koperasi-koperasi baru yang didaftarkan tidak dibenarkan menerima deposit tetap daripada ahli-ahli dan orang ramai. Hanya Koperasi-koperasi yang telah mendapat kebenaran dari Ketua Pendaftar sahaja yang boleh terus berbuat demikian iaitu mengutip dan menerima wang deposit-deposit daripada orang ramai. Semua

Koperasi-koperasi berdaftar adalah tertakluk kepada kawalan Ketua Pendaftar seperti yang termaktuk di bawah Akta Koperasi, 1948.

Mengenai kegagalan sebilangan besar Koperasi-koperasi seperti yang disebutkan oleh Yang Berhormat dari Kota Melaka, kita memang tidak menafikan bahawa lebih kurang 20% daripada Koperasi-koperasi yang ada diseluruh negara ini telah pun tidak berjaya ataupun tidak dapat bergerak oleh sebab-sebab yang kita belum tahu lagi. Jabatan Pembangunan Koperasi belum mengetahui sebab-sebab konkrit mengapakah Koperasi-koperasi yang sejumlah itu tidak dapat bergerak. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka, saya percaya Ahli Yang Berhormat mengetahui jangkakan Koperasi-koperasi seperti Koperasi ini, parti-parti politik juga menghadapi kegagalan seperti Parti DAP, ia gagal juga, tidak semestinya ia setiap masa berjaya untuk melaksanakan tanggungjawabnya untuk memenangi kerusi dan begitu juga dengan Koperasi-koperasi, tidak semestinya semua Koperasi mendapat kejayaan, oleh kerana Koperasi ini dijalankan secara demokratik di mana ia mempunyai pengaruh urusan, ahli jawatankuasa pengurusnya sendiri dan terserlah kepada ahli jawatankuasa pengurus itu, ataupun director-director, dengan izin, Tuan Pengerusi, untuk menjalankan perniagaan Koperasi itu. Jadi saya berharap Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka memahami hakikat ini.

Selain dari itu Ahli Yang Berhormat daripada Kota Melaka telah juga menyebut berkenaan dua institusi kewangan—Supreme Finance dan juga Setia Timur. Saya percaya Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka menyedari bahawa kedua-dua institusi ini bukanlah Koperasi; Syarikat Setia Timur adalah sebuah syarikat dan Supreme Finance yang dimaksudkan

oleh Ahli Yang Berhormat itu adalah sebuah institusi kewangan.

Tuan Pengerusi, selain daripada Ahli Yang Berhormat daripada Kota Melaka, Ahli dari Bagan Datok juga telah menyentuh tentang kemajuan Koperasi-koperasi. Saya mengucapkan banyak-banyak terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok kerana memberi kepercayaan dan mempunyai kepercayaan kepada Kementerian, khususnya Jabatan Pembangunan Koperasi yang dapat mengawas dan menyelia pergerakan Koperasi di seluruh negara ini hinggalah pergerakan Koperasi setakat ini telah mendapat kejayaan yang baik dan saya percaya pujian dan ucapan tahniah daripada Ahli dari Bagan Datok itu menggambarkan keadaan yang sebenarnya.

Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok juga telah membangkitkan tentang dividend yang dibayar oleh Bank Rakyat kepada pemegang-pemegang sahamnya. Tuan Pengerusi, sesungguhnya Bank Rakyat berjaya membuat keuntungan dari operasinya sejak tahun 1979. Pengeluaran dividend tidak dapat dibuat disebabkan peruntukan-peruntukan yang didapati di dalam Akta Bank Kerjasama Rakyat Malaysia, Peruntukan Khas tahun 1978, Seksyen 15A. Akta tersebut secara langsung menetapkan bahawa Bank Rakyat tidak boleh membayar apa-apa dividend atas syer-syer sehingga semua perbelanjaan dan kerugian yang ditanggung oleh bank itu setelah dihapuskan semua sekali.

Tuan Pengerusi, oleh kerana Bank Rakyat masih tertakluk di bawah Akta ini maka pembayaran dividend yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok itu terpaksa ditangguhkan sehingga ke satu masa akan datang. Walau bagaimanapun, pemegang-pemegang

saham dapat dan akan diberi ganjaran yang sesuai. Buat masa ini ahli-ahli Bank Rakyat adalah diberi keutamaan di dalam perkhidmatan yang disediakan dan usaha-usaha sedang dijalankan untuk mengadakan perkhidmatan-perkhidmatan baharu yang akan memberi manfaat kepada ahli-ahli Bank Rakyat.

Kepada Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau, saya mengucapkan banyak terima kasih kerana telah membantu saya menjawab sebahagian kecil masalah-masalah yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka. Walau bagaimanapun, Yang Berhormat telah mengutarakan pegawai-pegawai JPK perlu menghadiri mesyuarat agung dan Lembaga-lembaga Koperasi pada hari-hari selepas am. Tuan Pengerusi, Perintah Am Kerajaan tidak memberi kemudahan cuti gantian kepada Pegawai-pegawai Jabatan Pembangunan Koperasi yang menghadiri mesyuarat-mesyuarat koperasi pada hujung minggu ataupun hari selepas am, seperti yang disyorkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau. Namun demikian, Pegawai-pegawai Jabatan Pembangunan Koperasi telah pun diarahkan supaya menghadiri mesyuarat-mesyuarat koperasi pada hari-hari tersebut seperti yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat.

Kebanyakan daripada Pegawai-pegawai Pembangunan Koperasi rela berbuat demikian sebagai sumbangan mereka kepada masyarakat dan pihak Kementerian juga mengucapkan banyak-banyak terima kasih atas syor dan pandangan-pandangan Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau. Pihak Kementerian akan kemukakan syor tersebut kepada Jabatan Perkhidmatan Awam dan Perbendaharaan Malaysia sama ada elaun lebih masa boleh dibayar kepada

pegawai-pegawai tersebut yang menjalankan tugas semasa cuti am atau hari kelepasan am.

Selain daripada masalah Koperasi, ada lagi, Tuan Pengerusi, saya hampir lupa, Ahli Yang Berhormat dari Tenggaroh juga telah menyentuh beberapa masalah tentang Koperasi Pembangunan Daerah. Ekoran daripada pengisytiharan Era Baru Koperasi yang dilancarkan pada 28-1-1982 oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri maka terlancarlah Koperasi Pembangunan Daerah ini. Konsep Koperasi Pembangunan Daerah ini berlainan sedikit daripada koperasi biasa. Koperasi Pembangunan Daerah ditubuhkan adalah atas inisiatif Kerajaan supaya ia ditadbirkan bersama-sama dengan pegawai-pegawai Kerajaan dan juga rakyat. Adakah menjadi satu hasrat Kerajaan bagi menentukan bahawa rakyat di segala genap lapisan mendapat kesempatan bukan sahaja untuk mengumpulkan sumber-sumber kewangan tetapi juga untuk menyatukan usaha dan mengembelikan tenaga mereka ke arah melaksanakan segala kegiatan pembangunan di tempat masing-masing.

Ahli Yang Berhormat dari Tenggaroh juga telah menyentuh tentang Koperasi Pembangunan Negara. Koperasi ini ditubuhkan adalah atas inisiatif Yang Berhormat Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, Datuk Seri Sanusi Junid Yang mana telah dilancarkan pada 8-4-1984. Koperasi Pembangunan Negara seperti Ahli-ahli Yang Berhormat sedia maklum ditubuhkan untuk bertindak sebagai satu badan induk untuk menggabungkan koperasi-koperasi di peringkat nasional bagi menjalankan projek-projek pembangunan dan di samping menyelaraskan aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh Koperasi-koperasi Pembangunan Daerah.

Tuan Pengerusi, selain daripada masalah koperasi, beberapa Ahli Yang Berhormat telah juga menyentuh berkenaan dengan masalah Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia dan juga Bahagian Industri Kampung. Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok telah membangkitkan tentang penggunaan Pembangunan Industri Kampung.

Sukacita saya memaklumkan bahawa Kementerian saya memang sudah lama terlibat dalam berbagai usaha untuk meningkatkan taraf hidup ekonomi penduduk-penduduk luar bandar melalui beberapa program pembangunan yang dijalankan oleh jabatan dan agensi-agensi di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Program-program tersebut termasuklah penyediaan kemudahan-kemudahan asas, pinjaman dan juga kursus serta mengadakan latihan-latihan bimbingan dan sebagainya.

Sejak tahun 1982, untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, Kementerian saya melalui Bahagian Industri Kampung telah juga memperkenalkan Program Pembangunan Industri-industri Kampung di mana industri-industri akan didirikan di kampung-kampung, di mana industri-industri ini diusahakan oleh penduduk-penduduk kampung itu sendiri dan ia menghasilkan barang-barang tradisional seperti kraftangan ataupun barang-barang moden yang dihasilkan juga yang mudah dibuat oleh orang-orang kita, oleh orang-orang kampung barang-barang ini sesuai untuk dipasarkan dan mendapat harga yang baik dan lumayan. Industri-industri ini semuanya menggunakan bahan-bahan tempatan seperti kayu, buluh, tanah liat dan lain-lain. Program ini, Tuan Pengerusi, ditumpukan kepada pengusaha-pengusaha individu yang telah sedia menjalankan perusahaannya ataupun kepada

Koperasi-koperasi Industri Kampung yang ditubuhkan untuk tujuan yang sama.

Melalui program ini diberi bantuan membeli alat mesin seperti yang dicadangkan oleh Yang Berhormat dari Parit bahawa Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia ataupun Bahagian Industri Kampung hendaklah memberi bantuan dalam bentuk mesin dan juga membantu mendirikan bengkel dan memberi kemudahan pasaran. Kemudahan pasaran ini dilakukan oleh Syarikat Pemasaran KARYANEKA Sdn. Bhd. dan juga Batek Malaysia Sdn. Bhd. Bagi bekas pelatih-pelatih Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia, mereka boleh menggunakan kemudahan-kemudahan di pusat-pusat guna sama bagi mempraktikkan apa yang telah mereka pelajari sebelum itu.

Tuan Pengerusi, sementara tindakan-tindakan tersebut diambil Kementerian saya juga sedar bahawa dia tidak mencukupi untuk mempercepatkan peningkatan taraf ekonomi penduduk-penduduk yang tinggal di luar bandar. Oleh itu satu program yang dipanggil AVID (Accelerated Village Industry Development) atau Program Mempercepatkan Kemajuan Industri Kampung yang telah dimulakan oleh Kementerian ini ataupun Jabatan dan Agensi-agensi di bawahnya. Program ini sedang dilaksanakan melalui Syarikat Pembangunan dan Pemasaran Industri Kampung Sdn. Bhd. yang akan cuba mendirikan kilang-kilang kayu, rotan, buluh dan sebagainya di kampung-kampung dan adalah dijangkakan mengikut perancangan Kementerian yang asal, dalam kita melaksanakan program ini kita akan dapat mendirikan lebih kurang 50 buah kilang kesemuanya. Insya Allah, dengan kegigihan dan usaha kita, kita akan dapat meningkatkan ekonomi dan taraf

hidup penduduk-penduduk luar bandar seperti yang kita harap-harapkan.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria:
(Bangun)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, nampaknya ada yang bangun. Minta apa?

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Penjelasan. Dalam jawapan Timbalan Menteri sebentar tadi mengenai industri kampung ini hanya disebutkan rotan, buluh, mengkuang dan lain tetapi tidak disebutkan tentang tempurung. Saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri, sekarang ini harga kelapa dua sen sebiji yang dapat dijual oleh pekebun-pekebun kecil. Tempurung ini boleh dibuat senduk. Sekarang ini Hotel Merlin Jaya menggunakan senduk daripada tempurung. Jadi minta Timbalan Menteri jelaskan, bolehkah atau tidak industri kampung diwujudkan daripada penggunaan tempurung.

Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid: Terima kasih, Tuan Pengerusi. Ini memanglah hasrat Kementerian di mana kita menggalakkan penggunaan bahan-bahan mentah yang terdapat di kawasan-kawasan kampung yang menjalankan projek industri-industri kampung ini.

Saranan Yang Berhormat tentang penggunaan tempurung, saya percaya Kementerian telah pun mengkaji tentang kegunaan tempurung ini dan juga hasil-hasil daripada bahan ini yang dapat ditentukan adakah ia akan mendapat pasaran yang baik dan juga adakah ia akan dapat digunakan oleh masyarakat kita terutama sekali masyarakat yang tinggal di luar bandar.

Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok yang telah pun berdiri sebentar

tadi telah juga menyentuh penglibatan KARYANEKA dalam Persidangan PATA terutama sekali dalam memperkenalkan perusahaan kraftangan dan industri kampung. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, KARYANEKA dan juga Bahagian Industri Kampung ini sedang pesat menjalankan usaha-usaha untuk mengadakan barang-barangan yang boleh kita pasarkan, yang akan memikat delegasi-delegasi yang menghadiri Persidangan PATA ini. Mereka sedang bergiat untuk mencari sumber-sumber, design-design, dan reka bentuk-reka bentuk yang sesuai untuk dipamerkan dan dijual semasa Persidangan PATA ini.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat dari Parit juga telah menyentuh tentang usaha Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia yang saya telah jelaskan usaha-usaha Perbadanan ini dan saya tidak ingin menyentuh dan mengulangi lagi.

Ahli Yang Berhormat dari Parit telah menyentuh dengan panjang lebar berkenaan dengan perusahaan kraftangan. Beliau juga memuji-muji dan kita mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih dan penghargaan kerana memuji usaha Bahagian Industri Kampung di bawah Kementerian ini yang telah berusaha dengan gigih untuk mencari jalan dan merancang bagaimana kita akan menambah pengeluaran, menambah kepakaran orang-orang kita terutama sekali yang tinggal di luar bandar untuk menceburkan diri dalam industri-industri kampung ini daripada bahan-bahan mentah yang terdapat di kawasan masing-masing.

Kepada soalan-soalan yang dibangkitkan berkenaan dengan Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia ini, barangkali saya tidak dapat menjawab semuanya, saya rasa saya telah menyebut dengan panjang lebar. Jadi, saya beralih kepada masalah-masalah yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat berkenaan

dengan jalan-jalan kampung. Tuan Pengerusi.

Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok telah menyentuh masalah jalan-jalan kampung yang rosak

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Pengerusi, penjelasan.

Tuan Pengerusi: Penjelasan. Hendak benar atau tidak?

Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid: Benar.

Tuan Lim Kit Siang: Saya mahu bertanya sama ada Yang Berhormat Timbalan Menteri akan mengambil masa sepenuh hari dan tinggalkan 13 perkara lagi yang belum selesai.

Tuan Pengerusi: Itu bukan bersangkut paut dengan perkara-perkara yang dibincangkan.

Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid: Tuan Pengerusi, itu memang bukan bersangkut paut dengan masalah yang dibincangkan. Kalau Tuan Pengerusi membenarkan dan juga Peraturan Mesyuarat membenarkan, saya akan habiskan jawapan-jawapan saya ini kerana sepertimana Ahli Yang Berhormat sedia maklum sejumlah sembilan orang telah mengambil bahagian membahaskan peruntukan yang diminta oleh Kementerian saya. Jadi, saya percaya kalau Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka ada perkara-perkara yang akan dikemukakan, saya rasa bukan hari ini tetapi saya minta pada masa yang akan datang.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan jalan-jalan kampung tadi yang rosak yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok, sebenarnya Kerajaan Persekutuan membantu negeri-negeri untuk menaikkan taraf jalan-jalan kampung dan Kementerian saya telah meminta Kerajaan-kerajaan Negeri supaya

menyelenggara jalan-jalan kampung yang telah dinaikkan tarafnya. Namun begitu kita memanglah bersimpati dengan cadangan Yang Berhormat itu dan mulai tahun hadapan, tahun 1986 Kementerian saya akan meneliti masalah penyelenggaraan dan jika perlu membantu negeri-negeri untuk menampung kos penyelenggaraan jalan-jalan yang telah dinaikkan tarafnya. Kementerian saya juga akan terus berusaha meningkatkan taraf jalan-jalan kampung.

Selain daripada Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok, Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh meminta Kementerian memperuntukkan peruntukan bagi membina jalan di negeri-negeri dikeluarkan lebih awal lagi.

Tuan Pengerusi, Kementerian memang sedar perlunya peruntukan bagi pembinaan jalan-jalan kampung dikeluarkan lebih awal lagi, memandangkan keadaan cuaca yang buruk di akhir-akhir tahun seperti di setengah-setengah negeri seperti Kelantan, di mana kerja-kerja pembinaan jalan terpaksa dihentikan. Sebenarnya mulai tahun 1985, Kementerian dengan kerjasama Kementerian Kewangan telah pun mengeluarkan peruntukan sebelum bulan Julai tahun ini.

Kementerian akan terus meneliti dari masa ke semasa dan jika perlu peruntukan akan dikeluarkan lebih awal lagi seperti yang disarankan oleh Yang Berhormat dari Pasir Puteh.

Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh juga telah meminta supaya Kementerian akan meneliti permohonannya untuk menaikkan taraf 40 batang jalan dan mungkin banyak lagi kata beliau—40 batang jalan di kawasan Yang Berhormat.

Kementerian saya akan mengambil tindakan untuk meneliti dengan

sewajarnya terhadap saranan dan permintaan Yang Berhormat ini untuk menaikkan taraf jalan kampung di kawasannya dan juga di kawasan Terengganu seperti yang diminta oleh Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi, selain daripada Yang Berhormat dari Pasir Puteh, Ahli Yang Berhormat dari Padang Rengas juga telah membangkitkan masalah jalan Kampung Bukit dan Bagan Cegar. Saya kurang pasti peruntukan manakah yang dimaksudkan digunakan untuk membina jalan Kampung Bukit dan Bagan Cegar ini yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat. Peruntukan Kementerian saya adalah untuk menaikkan taraf jalan-jalan kampung dan bukan untuk membina jalan-jalan baru.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat juga pegawai-pegawai di daerah yang berkenaan adalah pegawai-pegawai Kerajaan Negeri dan bukan pegawai-pegawai daripada Kementerian. Namun demikian Kementerian akan menyiasat masalah yang dikemukakan oleh Yang Berhormat.

Selain daripada masalah jalan-jalan kampung, Tuan Pengerusi, beberapa Ahli Yang Berhormat telah juga menyentuh berkenaan fungsi MARA, satu agensi yang terbesar di bawah Kementerian saya.

Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau mengesyorkan dan mencadangkan supaya membina sebuah arked di Pekan Kongs, Balik Pulau yang mana masih belum dilaksanakan.

Tuan Pengerusi, MARA telah pun mencadangkan untuk membina sebuah arked dua tingkat, 20 unit di Balik Pulau seperti yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat, kedudukannya adalah lebih kurang 1 kilometer dari Maktab Rendah Sains MARA, Balik Pulau dalam Rancangan Malaysia

Keempat. Sehingga kini pelan konsep telah siap disediakan, tetapi pembinaannya ditangguhkan kerana ketiadaan peruntukan seperti Ahli Yang Berhormat maklum. Walau bagaimanapun, projek ini telah dikemukakan semula untuk dilaksanakan dalam Rancangan Malaysia Yang Kelima.

Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh mengemukakan beberapa masalah tentang MARA juga. Yang Berhormat meminta MARA memberi perhatian kepada penyelenggaraan dan pembaikan MRSM yang sedia ada, khususnya di kawasan Yang Berhormat di Kota Bharu di mana terdapat banyak kerosakan seperti longkang, bumbung, paip dan sebagainya. Pihak Kementerian ataupun MARA memang mengambil berat atas masalah yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat. MARA memang menyedari kebanyakan MRSM mengalami kerosakan dan perlu diperbaiki. Usaha-usaha mengenalpasti secara terperinci kerosakan-kerosakan yang ada telah dibuat dan kemungkinan pembaikan kerosakan-kerosakan ini akan dilaksanakan dan kerja-kerja pembaikan ini dijangka akan dimulakan pada tahun 1986. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh ini termasuklah MRSM di Kota Bharu.

Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh juga telah meminta MARA untuk membina banyak lagi mini MRSM di kawasan-kawasan pendalaman seperti di kawasan luar bandar.

Tuan Pengerusi, sebelum saya lupa, saya mengucapkan berbilang-banyak terima kasih pada Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh dan Ahli-ahli Yang Berhormat yang lain yang telah mengucapkan tahniah kepada MARA, oleh kerana anak-anak syarikat MARA termasuklah

“Sateria” telah mendapat keuntungan pada tahun-tahun lalu.

Beberapa orang Ahli-ahli Yang Berhormat telah menegur kenapa MARA sentiasa rugi. Jadi, untuk makluman Ahli Yang Berhormat sekalian, tahun ini anak-anak syarikat MARA telah mendapat keuntungan yang baik dan kita percaya dengan perancangan yang teliti, dengan khidmat dedikasi pegawai-pegawai yang ditugaskan di MARA kita akan mencapai kejayaan yang lebih cemerlang lagi.

Berkenaan pembinaan mini MRSM di kawasan-kawasan pendalaman, MARA telah pun mengemukakan cadangan untuk membina 45 buah mini MRSM dan menumpukan pembinaan mini MRSM ini di kawasan-kawasan luar bandar seperti disarankan oleh Yang Berhormat dalam Rancangan Malaysia Kelima. Pelaksanaan projek tersebut memanglah tertakluk kepada kelulusan peruntukan dalam Rancangan Malaysia Kelima. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, pada tahun hadapan kalaulah kita diizinkan, kita bercadang untuk menubuhkan 15 buah MRSM di kawasan-kawasan luar bandar.

Selain daripada itu, Ahli-ahli Yang Berhormat juga telah menyentuh berkenaan Bekalan Elektrik Luar Bandar. Seperti Ahli-ahli Yang Berhormat sedia maklum, Kementerian memanglah berusaha dari masa ke semasa merancang dan meneliti bagaimanakah kita akan dapat memberikan kemudahan asas yang penting ini iaitu kemudahan Bekalan Elektrik Luar Bandar. Memanglah kita tidak nafikan bahawa beberapa kawasan belum lagi menerima bekalan elektrik ini tetapi untuk makluman Ahli Yang Berhormat, saya suka menyatakan kita dari masa ke semasa akan merancang. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pembekalan elektrik ke kawasan-kawasan luar

Bandar, kawasan-kawasan yang terpencil, yang jauh amatlah sukar oleh kerana pelaksanaan projek-projek ini akan menelan belanja yang tinggi.

Walau bagaimanapun, Kerajaan memanglah berhasrat untuk menyatukan kampung-kampung yang jauh terpencil itu supaya kita akan dapat memberi kemudahan asas seperti lampu ini dengan mudah dan juga kemudahan-kemudahan asas yang lain.

Ahli Yang Berhormat dari Batang Lupar meminta peruntukan yang cukup diberikan kepada Sarawak untuk pelaksanaan projek ini dengan lebih awal lagi. Seperti saya menyatakan, Kementerian saya memanglah memberi perhatian kepada negeri Sarawak yang masih mundur untuk melaksanakan kemudahan-kemudahan asas seperti lampu ini dan sekiranya peruntukan yang dipohon oleh Kementerian ini dapat diluluskan, Sarawak akan mendapat peruntukan yang banyak juga seperti negeri-negeri yang lain dan saya berharap kawasan Yang Berhormat akan terlibat dalam memperuntukkan wang untuk mengadakan kemudahan bekalan elektrik ini.

Selain daripada itu beberapa Ahli Yang Berhormat telah menyentuh berkenaan Taman Bimbingan Kanak-kanak. Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau menyentuh tentang potensi TBK yang dijalankan oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Beliau menekankan tentang kesan-kesan yang dapat dilihat sejak adanya TBK ini di mana keputusan-keputusan peperiksaan kanak-kanak TBK ini, terutama sekali di kawasan Yang Berhormat, telah pun meningkat bilangan murid-murid mendapat keputusan yang baik. Kesan ini juga dapat dilihat daripada perubahan sikap kanak-kanak ketika memasuki alam pra-persekolahan ini. Oleh yang demikian Yang Berhormat

sangat-sangat mengharapkan agar Kementerian membuka lebih banyak lagi kelas-kelas TBK di seluruh negara termasuklah 5 buah di kawasan Yang Berhormat sendiri.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat dan juga Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian yang menyentuh tentang TBK ini, Kementerian memang menyedari tentang banyaknya jumlah permohonan yang telah diterima daripada masyarakat bagi menubuhkan TBK KEMAS ini. Saya tidak tahu, Tuan Pengerusi, mengapa masyarakat kita berlumba-lumba untuk memohon menubuhkan TBK KEMAS walhal banyak lagi Taman Bimbingan Kanak-kanak yang dianjurkan oleh swasta dan juga Jabatan-jabatan yang lain, Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS ini sudah menjadi popular. Saya berharap prestasi pengajaran di Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS ini akan dapat dimaintain, dengan izin, Tuan Pengerusi, supaya prestasi pengajaran yang dilakukan di Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS ini akan dapat memberi manfaat, akan dapat menyediakan kanak-kanak kita sebelum mereka berpindah ke Darjah I sekolah rendah.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat dari Balik Pulau, setakat ini Kementerian saya telah menerima sejumlah 803 permohonan dari masyarakat untuk menubuhkan Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS (TBK) dalam tahun 1986 tetapi malangnya Kementerian saya tidak dapat memenuhi semua permohonan ini kerana ianya perlu ditimbang daripada segi kehendaki, keperluan dan juga keupayaan pihak pemohon itu sendiri dan juga pihak KEMAS. Ini adalah kerana setiap aktiviti KEMAS adalah merupakan aktiviti "community based", dengan izin, yang memastikan dan menghendaki penglibatan dan penyertaan kedua

belah pihak iaitu masyarakat dan Kerajaan dan di sini di antara masyarakat dengan KEMAS dan guru-guru Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS.

Berdasarkan kepada itu, setakat ini KEMAS telah pun menubuhkan sejumlah 3,815 kumpulan Taman Bimbingan Kanak-kanak di seluruh negara termasuklah 32 buah di kawasan Yang Berhormat sendiri. Saya rasa bilangan ini amatlah besar kalau dibandingkan dengan kawasan-kawasan yang lain. Di kawasan saya terdapat hanya 4 buah sahaja Taman Bimbingan Kanak-kanak ini.

Untuk tahun 1986 KEMAS tidak berupaya untuk menambah lagi bilangan TBK ini oleh kerana tiada jawatan baru bagi Pemaju-pemaju Masyarakat KEMAS, Taman Bimbingan Kanak-kanak (TBK) yang diluluskan oleh Kerajaan. Dengan demikian Kementerian saya akan hanya dapat menumpukan usaha memperbaiki, memperlengkap dan memperkukuhkan lagi Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS yang ada dengan menggunakan peruntukan pembangunan yang diluluskan dalam tahun 1986 ini.

Ahli Yang Berhormat dari Padang Rengas juga telah menyentuh tentang Taman Bimbingan Kanak-kanak, prestasi Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS. Seperti saya nyatakan, prestasi Taman Bimbingan Kanak-kanak ini kian meningkat dan kita haruslah membanggakan oleh kerana selama ini kanak-kanak daripada Taman Bimbingan swasta mendapat perhatian Kerajaan, kononnya budak-budak daripada Taman Bimbingan swasta ini adalah lebih baik dan dilengkapi apabila mereka ini berpindah ke Darjah I sekolah rendah. Tetapi, untuk makluman Ahli Yang Berhormat dan juga Dewan ini, prestasi Taman Bimbingan Kanak-kanak KEMAS

telah pun meningkat seperti saya nyatakan dan dengan inisiatif Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, Yang Berhormat Datuk Seri Sanusi Junid, satu kurikulum baru Taman Bimbingan Kanak-kanak ini telah pun diadakan, di mana kita mengadakan dalam kurikulum ini supaya kanak-kanak itu diajar membaca di peringkat awal, mengira dan menulis, oleh kerana kita percaya kanak-kanak bumiputera yang berumur 4 tahun, 5 tahun dan 6 tahun ini boleh menyaingi kanak-kanak Taman Bimbingan Kanak-kanak yang dianjurkan oleh swasta dan juga agensi-agensi ataupun persatuan-persatuan yang menjalankan Taman Bimbingan Kanak-kanak ini.

Kita percaya kanak-kanak kita kalaulah diberikan bimbingan untuk mereka ini membaca, mengira dan menulis mereka boleh menyaingi kanak-kanak daripada taman bimbingan kanak-kanak yang lain dan dengan pengawasan yang baik, dengan pengawasan yang ketat daripada Pemaju-pemaju Masyarakat, Guru-guru Taman Bimbingan Kanak-kanak ini, kita percaya kanak-kanak kita yang dihantar belajar di KEMAS ini akan dapat menyaingi mereka ini dan mereka ini akan dapat belajar dan akan dapat menerima pelajaran-pelajaran apabila mereka masuk dan berpindah ke darjah satu sekolah rendah oleh kerana mereka ini telah pun dilengkapi dengan pengetahuan-pengetahuan dari segi pelajaran dan juga dari segi pertumbuhan fizikal dan mental kanak-kanak ini. Kita dari masa ke semasa Guru-guru TABIKA KEMAS ini memanglah mengambil perhatian dan memberi pengawasan serta penyeliaan yang ketat kepada kanak-kanak ini.

Ahli Yang Berhormat dari Padang Rengas juga telah menyentuh tentang mata pelajaran agama yang basik untuk diajar kepada kanak-kanak taman bimbingan kanak-kanak

KEMAS ini. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, Jabatan KEMAS memang telah memasukkan pelajaran agama ini sebagai satu matapelajaran yang harus diajar oleh guru-guru TABIKA KEMAS kepada kanak-kanak ini. Oleh kerana kita percaya seperti yang disarankan oleh Yang Berhormat, pelajaran agama ini amatlah penting kepada anak-anak kita yang masih muda itu. Kita percaya dengan bimbingan awal-awal lagi dalam pelajaran agama ini, akan dapat menggalakkan mereka lagi bergiat ataupun akan dapat menanamkan semangat ataupun menanam minat kanak-kanak ini apabila mereka berpindah ke darjah satu sekolah rendah.

Ahli Yang Berhormat itu juga telah menyentuh tentang latihan guru-guru TABIKA KEMAS ini. Untuk maklumar Ahli Yang Berhormat, Jabatan KEMAS, Bahagian Taman Bimbingan Kanak-kanak ini memanglah dari masa ke semasa melatih ataupun mengadakan latihan kepada guru-guru taman bimbingan kanak-kanak ini. Oleh kerana kita percaya tanpa latihan yang baik, tanpa pengalaman-pengalaman yang banyak, sudah tentu guru-guru TABIKA ini, guru-guru TBK KEMAS ini tidak akan dapat berjalan dengan lancar dan mereka ini tidak akan dapat mengajar dengan lebih efektif lagi kepada kanak-kanak TBK KEMAS ini.

Cadangan Ahli Yang Berhormat itu mengadakan Pusat Latihan Guru itu, saya percaya kita akan mengambil perhatian atas cadangan ini kerana kita menganggap cadangan ini memanglah berguna bagi perancangan kita di masa akan datang oleh kerana kita menganggap dan kita selalu memberikan galakan kepada guru-guru TBK KEMAS ini supaya menganggap "profesion" guru TBK KEMAS ini sebagai satu profesion yang berguna sebagai profesion yang dianggap yang harus diberi penghargaan oleh masyarakat kita.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu beberapa Ahli Yang Berhormat juga telah membangkitkan masalah bekalan air. Seperti saya nyatakan awal-awal tadi berkenaan dengan kemudahan-kemudahan asas Kementerian ataupun Kerajaan memanglah berhasrat untuk memberikan kemudahan-kemudahan asas seperti bekalan elektrik dan bekalan air ini. Kita percaya menjelang tahun 1990, kita berharap kita akan dapat membekalkan 90% bekalan air ke kawasan-kawasan yang memerlukan di seluruh negara.

Ahli Yang Berhormat dari Pasir Puteh yang menyentuh tentang bekalan air ini, yang menyentuh soalan yang spesifik untuk meminta Kerajaan memberi subsidi untuk kos pemasangan paip air di rumah-rumah di luar bandar.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, peruntukan Kementerian untuk bekalan air luar bandar adalah untuk membantu negeri-negeri mengadakan projek-projek bekalan air di luar bandar seperti menyambung paip ke kampung-kampung, membina tangki simpanan air dan sebagainya. Setelah sambungan paip sampai ke kampung-kampung, maka penduduk-penduduk perlulah mengeluarkan perbelanjaan untuk menanggung kos pemasangan paip di rumah-rumah. Kementerian saya memanglah bersimpati dengan masalah yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat itu dan kita percaya dan kita mengakui bahawa penduduk-penduduk kampung sudah tentu tidak mampu untuk membayar kos pemasangan paip ke rumah-rumah mereka. Kerajaan tidak bercadang seperti saya katakan tadi, memberi subsidi baru untuk menampung kos pemasangan paip ke rumah-rumah ini.

Seperti Yang Berhormat sedia maklum, kos pengeluaran air bersih adalah semakin meningkat dan Kerajaan telah menanggung

perbelanjaan yang besar untuk mengadakan projek bekalan air ini. Saya berharap melalui peruntukan Ahli-ahli Yang Berhormat, saya percaya peruntukan Wakil-wakil Rakyat akan ditambah, mungkin. Saya berharap masalah kos penyambungan paip-paip air ini akan dapat kita masukkan ataupun kita senaraikan ke dalam projek-projek kecil yang kita berikan melalui peruntukan-peruntukan Wakil-wakil Rakyat, Wakil-wakil Parlimen.

Ahli dari Pasir Puteh juga telah meminta penjelasan mengenai Peruntukan Bekalan Air Luar Bandar sebanyak \$9 juta di bawah P. 63, Butiran 20 (ii) yang bertajuk Pelbagai. Pada mulanya saya pun merasa terkejut, saya pun tidak melihat peruntukan ini, walau bagaimanapun, setelah memeriksa di bawah Anggaran Perbelanjaan tahun 1986 yang diminta oleh Kementerian ini, kita telah mencadangkan sebanyak \$100 juta untuk melaksanakan Projek-projek Bekalan Air Luar Bandar yang telah dikenalpasti di tiap-tiap negeri. Di samping itu, sebanyak \$9 juta lagi telah dicadangkan di bawah Butiran Pelbagai, seperti yang disebutkan dan dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat untuk menampung pembayaran bil-bil yang tidak dapat dijelaskan dalam tahun 1985 akibat kenaikan kos dan juga menampung projek-projek baru yang sangat-sangat mendesak untuk diadakan. Tetapi buat masa ini, projek-projek baru yang saya sebutkan tadi masih di peringkat kajian akhir.

Selain daripada masalah bekalan air, Ahli-ahli Yang Berhormat telah juga menyentuh berkenaan masalah KEMAS. Ahli Yang Berhormat dari Parit dan Ahli-ahli Yang Berhormat yang lain telah juga membangkitkan masalah-masalah berkenaan KEMAS. Saya inginlah mengesyorkan bahawa KEMAS diwujudkan oleh Kerajaan

adalah atas kesedaran Kerajaan bahawa masyarakat kita yang tinggal di luar bandar memerlukan penggerak, memerlukan pemimpin seperti Pegawai-pegawai KEMAS untuk membantu mereka untuk membimbing mereka menghadapi masalah-masalah dan menyelesaikan masalah-masalah yang wujud di kawasan masing-masing. Kita percaya Pegawai-pegawai KEMAS dengan latihan-latihan mereka yang intensif ini dan juga pengalaman-pengalaman mereka selama ini kita akan dapat mencapai matlamat dan objektif kita untuk meninggikan taraf hidup orang-orang kampung dan juga bagi kita untuk menyusun semula masyarakat seperti yang dihasratkan oleh Kerajaan kita.

Sebelum saya mengakhiri ucapan ini, Tuan Pengerusi, saya sekali lagi mengucapkan banyak-banyak terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat. Saya percaya banyak perkara-perkara yang saya tidak dapat jawab ataupun saya tidak menyatakan perkara-perkara itu, saya berharap seperti saya nyatakan tadi, teguran-teguran dan cadangan-cadangan Ahli-ahli Yang Berhormat yang mengambil bahagian itu akan diambil perhatian oleh Kementerian dan, sekiranya sesuai, kita akan melaksanakannya dan kepada masalah-masalah yang dibangkitkan yang saya tidak dapat jawab, saya akan mengarahkan supaya masalah itu akan dapat diambil perhatian. Dengan itu, saya mengucapkan banyak terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat, hanya satu yang tidak menyokong, Ahli dari Kota Melaka, kita pun tahu dia Pembangkang, memang membangkang selama-lamanya. Jadi, kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang menyokong semua, saya kira hampir 99% menyokong Kementerian ini, kita percaya dengan sokongan Ahli-ahli Yang Berhormat ini kita akan dapat menjalankan projek-projek yang dirancang

untuk manfaat masyarakat kita, terutama sekali yang tinggal di luar bandar. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$223,560,000 untuk Maksud B. 63 di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$223,560,000 untuk Maksud B. 63 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$989,816,060 yang disebutkan dalam Maksud P. 63 dalam Anggaran Pembangunan, 1986 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$989,816,060 untuk Maksud P. 63 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1986.

Fasal 1 dan 2 diperintahkan jadi sebahagian daripada Rang Undang-undang.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih dari \$8,857,740,400 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1986, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam

senarai Belanjawan Persekutuan, 1986 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 28 tahun 1985, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang setentang dengan butiran-butiran itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Majlis Mesyuarat bersidang semua.

(Tuan Yang di-Pertua *mem-pengerusikan Mesyuarat*)

Bacaan Kali Yang Ketiga

Timbalan Menteri Kewangan (Dato Sabbaruddin Chik): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon memaklumkan bahawa Rang Undang-undang Perbekalan, 1986 telah ditimbangkan dalam Jawatankuasa dan telah disetujui tanpa pindaan. Saya mohon mencadangkan iaitu Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan sekarang.

Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid): Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Rang Undang-undang dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

USUL

Dato Sabbaruddin Chik: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon memaklumkan iaitu Jawatankuasa telah menimbangkan Usul yang diedarkan kepadanya dan bersetuju dengan Usul

itu. Saya mencadangkan supaya Usul yang berbunyi:

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih dari \$8,857,740,400 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1986, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan, 1986 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 28 tahun 1985, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang setentang dengan butiran-butiran itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

hendaklah disetujui.

Tuan Abdillah bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, saya kemukakan masalah ini bahawa usul di atas nama Yang Berhormat Menteri Kewangan hendaklah dipersetujui.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan.

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan iaitu satu jumlah wang sebanyak tidak lebih dari \$8,857,740,400 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1986, dan bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan, 1986 yang dibentangkan sebagai

Kertas Perintah 28 tahun 1985, adalah diuntukkan di bawah maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang setentang dengan butiran-butiran itu di ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

RANG UNDANG-UNDANG BANK ISLAM (PINDAAN)

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula Perbahasan yang ditangguhkan atas Masalah, "Bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang". (24hb Oktober, 1985).

Perbahasan disambung semula.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, Rang Undang-undang bacaan kali yang kedua disambung semula.

6.23 ptg.

Tuan Haji Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad (Pasir Puteh): Tuan Yang di-Pertua, saya hendak menyambung sedikit lagi berkenaan dengan Akta Bank Islam ini. Cuma dalam masa yang singkat ini saya takut jadi sekerat macam yang lepas. Jadi, kalau sekerat pun minta maaf saya kerana Hadis pun baca sekerat-sekerat.

Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya apa yang saya sebut dahulu, bah, bah itu bukanlah maknanya saya hendak menghina Bank Islam kerana perkataan-perkataan bunyi Arab itu lidah saya tak berapa fasih menyebutnya. Tetapi walau bagaimanapun, saya tahu tentang keadaan di dalam bentuk yang digunakan di dalam bahasa Arab dengan berbagai-bagai istilah yang

digunakan dan apabila kita tanya dalam bahasa Inggerisnya, jawapannya sama.

Misalnya saya tanya dia: Kalau joint venture, kata apa? Dia kata: Musarakah. Joint venture ini berkongsilah. Berkongsi ini adakah dijalankan setakat ini? Belum lagi. Tidak ada orang-orang yang difikirkan munasabah untuk menjalankan joint venture dengan Bank Islam. Selepas itu kalau kita buat pinjaman (loan) 100% macam mana? Itu dia kata: Mudarabah. Jadi, ini 100%. Kalau untung? Untung bahagi, kata dia. Bank Islam dapat 70% dan pengusaha dapat 30%, kalau untung. Kalau rugi? Rugi sama-sama sahaja, kata dia. Kalau rugi tak payah bayar? Tak payah, kata dia. Ini untung sedikit, tetapi adakah mudarabah ini pernah berlaku dan dijalankan sekarang ini? Jawabnya, mudarabah daripada orang ramai kepada bank ada tetapi daripada bank kepada orang ramai belum lagi wujud kerana kita tidak dapat orang yang benar-benar ikhlas atau orang yang benar-benar amanah yang boleh kita hendak buat mudarabah dengan orang itu kerana kalau untung, bahagi; kalau rugi sama-sama, kata dia. Jadi, kalau peluang ini dibuka, saya rasa mudarabah ini amat melariskan, tetapi yang susahnyanya hendak mencari orang yang benar-benar ikhlas, orang yang benar-benar, ini yang susah.

Kalau orang masuk PAS macam mana? Masuk PAS pun lagi teruk, kata dia. Kalau saya kata orang PAS? Lagi teruk, dia kata; tak boleh hendak percaya masalah ini. Masalah duit, duit; masalah PAS, itu parti dan masalah Islam, Islam itu masalah agama, kata dia. Masalah ini masalah duit, masalah duit hendak cari yang ikhlas ini payah, kata dia. Sebab itulah daripada bank hendak buat mudarabah ini agak susah sedikit tetapi orang ramai kepada bank ada. Kalau kita kata bezanya, bagaimana akaun pelaburan seperti fixed deposit ataupun sebagainya, ada dilakukan?

Satu lagi adalah peniaga-peniaga lain dengan nama murabahah, kata dia—hijarah. Hijarah ini bahawa Inggerisnya disebut apa? Dia kata: leasing. Leasing saya tahulah, saya kata. Hijarah saya tak tahu. Begitu jugalah murabahah yang dikatakan itu, iaitu dapat LC hendak beli kereta.

Ada lagi “al bihman ajil”. Al bihman ajil ini boleh dilaksanakan, kata dia. Ini kena cagar. Ada tanah, kena cagar. Kalau sekiranya peminjam tak bayar, kena lelong juga; tetapi lambatlah sedikit lelong kerana orang Islam, kata dia. Jadi, inilah perkara-perkara yang disebutkan itu. Apa yang penting bagi mereka perbezaan. Kita hendak perbezaan yang dilakukan dalam bank biasa-hanya dari segi interest ataupun keuntungan. Keuntungan itu kalau biasa ditetapkan, tetapi yang di sini ialah berdasarkan performance, kata dia. Maknanya berdasarkan prestasi syarikat-syarikat yang mudarabah ataupun musarakah dengan bank ini—performancenya. Inilah yang mengelirukan, maknanya dari segi dasarnya baik. Ini tak dapat dinafikan lagi tetapi dari segi pelaksanaannya biarlah ianya memberi keuntungan dari segi pinjaman, dari segi keuntungannya, biar lebih besar daripada yang berjanji ini. Kalau yang berjanji ini bagi keuntungan yang besar tetapi yang tak berjanji bagi keuntungan yang sedikit. Ini yang orang persoalkan.

Begitu juga beban daripada pinjamannya adalah sama. Kalau sekiranya pinjaman \$100,000, kena bayar \$400,000 daripada bank biasa, maka bank Islam pun lebih kurang begitu juga bayarannya dan dikira untung ke hadapan. Walau bagaimanapun sebagaimana saya katakan tadi dasar Bank Islam ini baik tetapi pelaksanaannya hendaklah kita awasi supaya ianya tidak menimbulkan syak wasangka ataupun salah faham di antara orang yang menjadi pengusaha

ataupun orang yang hendak
menggunakan bank ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang
Berhormat, masa sudah cukup. Esok
boleh sambung lagi.

Ahli-ahli Yang Berhormat,
Mesyuarat ditangguhkan sehingga
pukul 3.00 petang esok, Jumaat, 6hb
Disember, 1985.